

VÄSTRA HAMNEN - SPELHAGEN

SAMMANFATTNING

På uppdrag av Nyköping kommun och Klöver AB har Spacescape genomfört en social konsekvensanalys av detaljplan för Spelhagen 1:7 och 1:5. Underlaget för analysen har främst varit planförslaget från Archus arkitektur, Klöver AB och Nyköping kommun.

Spacescapes modell för social konsekvensanalys har tagits fram med inspiration från Boverkets rapport *Socialt hållbar stadsutveckling* (2010) och organisationen Happy Citys modell *Happy homes* (2017) samt utifrån ett metodutvecklingsarbete med Stockholms stad (2016).

TILLGÄNGLIGHET

Planområdet är en del av stadsdelen Spelhagen, ca 1 km söder om centrum i Nyköping. Västra Skeppsbron blir det mest välintegrerade stråket som tar sig vidare in i stadsdelen och Tolagsgatans ställning stärks lokalt i och med planförslaget. Precis i anslutning till stadsdelen går Hamnvägen som har relativt hög hastighet, vilket påverkar trafiksäkerheten.

Planförslaget innebär att separerade GC-stråk tillförs och att kopplingen via området, vidare till huvudcykelnätet både norrut och västerut, får en tydligare utformning. Avståndet till närmaste busshållplats är längre än 400 meters gångavstånd och i nuläget planeras ingen ny hållplats.

Strukturen i planförslaget gör det lättare att orientera sig i området då tillgängligheten ökar och utformningen får en mer offentlig karaktär.

TRYGGHET

Planområdet kan upplevas som relativt öde idag,

med stora lokaler som står tomma och säsongsbaserad aktivitet i småbåtshamnen. Ett tillskott av boende och nya målpunkter i form av läns museet, verksamheter i magasinsbyggnaden och en upprustad kaj kommer att öka genomströmningen av både lokal befolkning och besökare. Få entréer eller uteplatser planeras dock längs Västra Skeppsbron, vilket kan påverka hur tryggt och levande stråket upplevs över dygnet och året när inte uteservering och aktiviteter lockar.

Gårdsstorlekarna är bra, men tätheten skapar låg rymlighet och ger ett högt tryck på gårdarna som innebär höga utformningskrav.

VARDAGSLIV

De nya bostäderna bidrar till att uppnå kommunens bostadsmål och skapar ökat underlag för närservice. Tillgången till vårdlokaler, verksamheter och kontor är god inom analysområdet. Det finns ingen förskola eller grundskola i Spelhagen idag, men närmsta grundskola och förskola nås inom 1 km gångavstånd. Den akuta förskolebristen i tätorten gör det dock osäkert om närliggande förskolor kan erbjuda platser.

Spelhagen är idag det flerbostadshusområde som har högst välfärdsindex i Nyköping tätort. Befintliga bostäder i Spelhagen är främst bostadsrätter och en mindre andel hyresrätter. Planförslaget innebär ca 460 nya bostadsrätter i sjönära läge, vilket främst höginkomsttagare har möjlighet att efterfråga. Projektet antas därmed bidra till att uppnå målet om att generellt höja kommunens välfärdsindex, men förstärker samtidigt skillnaderna mellan stadsdelarna. Variationen i lägenhetsstorlekar kan dock locka

barnfamiljer och skapa en större blandning av hushållsstorlekar och åldersgrupper än vad som finns på platsen idag.

MÖTESPLATSER

Idag består Södra kajen av en grönyta och småbåtshamn som saknar en tydligt offentlig karaktär. I planförslaget får kajstråket en mer offentlig utformning, med sittmöbler, dansbana, grönska, strandpark och mindre lekelement.

Planförslaget tillför en offentlig lekplats och mindre lekelement längs kajstråket. Bollplaner och idrott nås närmast i Parken i Hamnen på andra sidan ån, inom 1000 meters gångavstånd. Museet skapar utbud av kulturaktiviteter och har potential att locka besökare från olika delar av kommunen och länet samtidigt som det bidrar till Spelhagens identitet och offentlighet.

REKOMMENDATIONER

I det fortsatta planarbetet bör följande frågor prioriteras:

- Barnperspektivet - hastighetssäkra övergångsställen över Hamnvägen. Utred förutsättningar för förskola inom området.
- Täthet - läget gör det aktuellt att vidare utvärdera om denna höga tomtexploatering är lämplig i relation till avstånd till busshållplats och spårstation. Oavsett täthet krävs mobilitetsåtgärder för att väga upp för avståndet till kollektivtrafik.
- Park- och servicetillgång - studera på områdesnivå för att säkerställa att dessa faktorer tillgodoses i Spelhagen som helhet, i takt med att verksamhetsområdet görs om till ett bostadsområde.

INNEHÅLL

Sammanfattning.....2

1. INLEDNING 4

1.1 Bakgrund.....5

1.2 Måldokument för Nyköping kommun.....6

1.3 Nyköping idag7

1.4 Metod.....8

1.5 Planförslag Södra kajen Spelhagen9

1.6 Underlag.....10

2. SOCIAL KONSEKVENSPANALYS 11

2.1 Tillgänglighet 12

2.2 Trygghet21

2.3 Vardagsliv.....27

2.4 Mötesplatser36

3. REKOMMENDATIONER 48

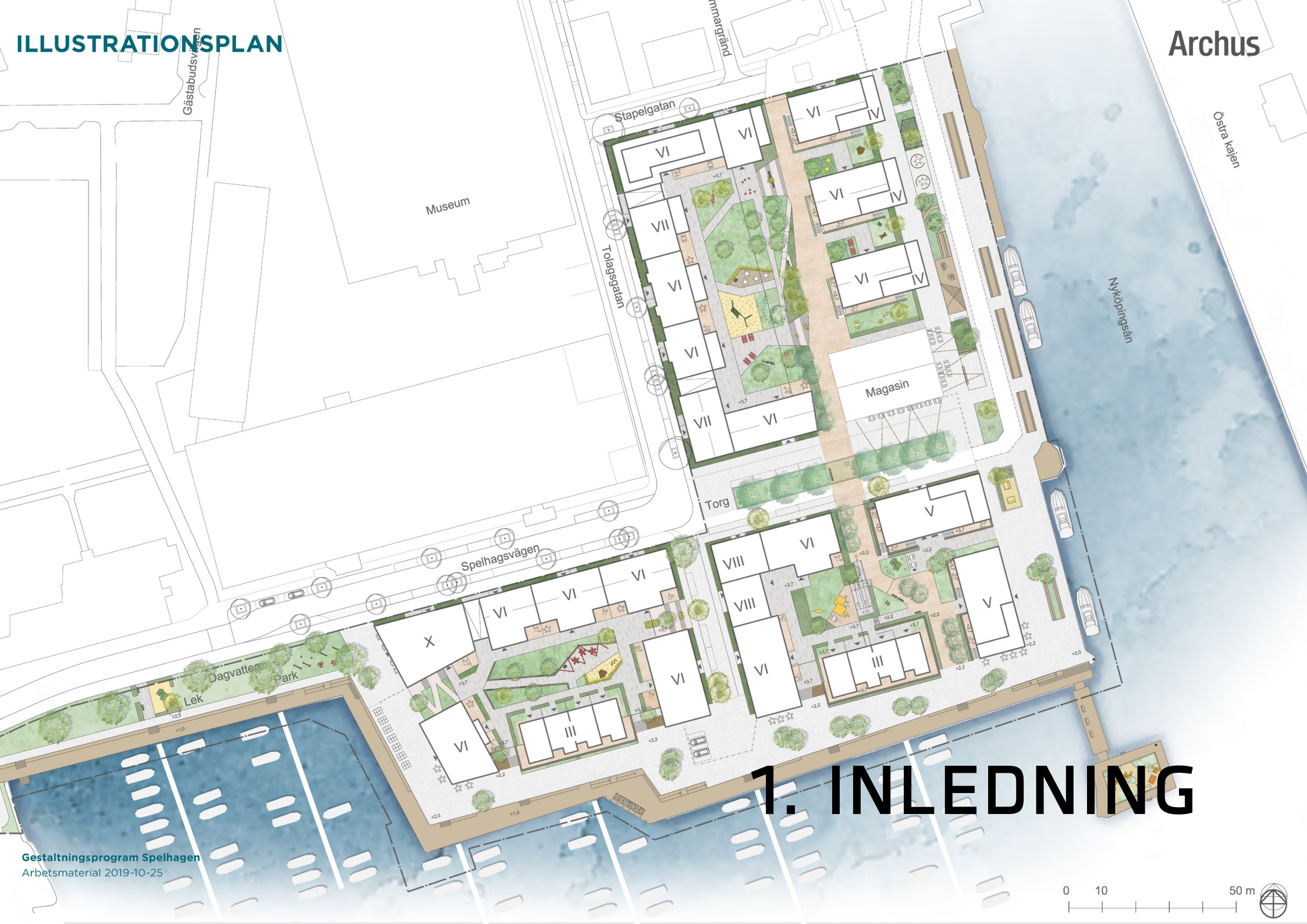
MEDVERKANDE

Karin Lobo Lundgren, uppdragsansvarig

Alexander Ståhle

Kartor: Spacescape AB

Illustrationer och foton: se källa

1. INLEDNING

1.1 BAKGRUND

Under 2017-2018 tog Archus arkitektur tillsammans med Nyköpings kommun och fastighetsägaren Klöver AB fram ett förslag som tillför ca 460 nya bostäder i detaljplan för Spelhagen 1:7 och 1:5. I samband med det har Spacescape blivit tillfrågade att analysera förslaget sociala konsekvenser.

SYFTE

Syftet med en social konsekvensanalys är att belysa planförslagets styrkor och förbättringsområden utifrån sociala aspekter och konsekvenser av den byggda miljön.

VARFÖR EN SOCIAL KONSEKVENSANALYS?

Social konsekvensanalys är ett verktyg som används för att analysera huruvida människors olika livssituationer och behov tillgodoses i samband med en fysisk förändring. Nedan presenteras exempel på resonemang som förtydligar vikten av och syftet med en social konsekvensanalys.

Enligt rapporten *"Storstäder i samverkan"* (2015), ett forskningsprojekt utfört av Arkitekturskolan KTH, är det en utmaning att utforma sociala konsekvensanalyser som underbyggs av en tydlig disciplinär kunskapsgrund. Detta är dock nödvändigt för att göra de sociala faktorerna möjliga att identifiera och utvärdera.

Rapporten redovisar hur Sveriges tre största städer tar sig an och utvecklar modeller för sociala conse-

kvensanalyser. Där beskrivs några gemensamma syften för social konsekvensanalys som metod:

- Förbättra livet och förutsättningar för sårbara och missgynnade grupper.

- Ett sätt för de som hanterar stadsmiljön att integrera och organisatoriskt medvetandegöra sociala hållbarhetsfrågor.

DISPOSITION

Rapporten inleds med en metodbeskrivning och presentation av det underlag som används för att genomföra den sociala konsekvensanalysen. Det följs av ett kapitel med analys där planområdet nuläges- och konsekvensbeskrivs utifrån modellens givna indikatorer.

Slutligen presenteras rekommendationer för den fortsatta planeringen.

"Målet för bostadspolitiken är att alla skall ges förutsättningar att leva i goda bostäder till rimliga kostnader och i en stimulerande och trygg miljö inom långsiktigt hållbara ramar. Boende- och bebyggelsemiljön skall bidra till jämlika och värdiga levnadsförhållanden och särskilt främja en god uppväxt för barn och ungdomar. Vid planering, byggande och förvaltning skall en ekologiskt, ekonomiskt och socialt hållbar utveckling vara grund för verksamheten."

Nationellt bostadspolitiskt mål, 2002

1.2 MÅLDOKUMENT FÖR NYKÖPING KOMMUN

“Nyköping erbjuder livskvalitet med trivsamma boendemiljöer, välutbyggd samhällsservice och ett stort utbud av kultur- och fritidsaktiviteter. I Nyköping är det nära och tryggt att leva i livets alla skeden.” Vision 2030

Här presenteras några av de måldokument som Nyköping tagit fram för att definiera vilken riktning som bostadsbyggandet i staden ska ta.

FÖRDJUPAD ÖVERSIKTSPLAN 2013

Enligt den fördjupade översiktsplanen för Nyköping tätort och Skavsta ska kommunen:

- skapa förutsättningar för bostäder till 10 000 personer år 2030, utifrån kommunens mål om 700 nya invånare per år.
- behandla och beakta alla delar som definierar en hållbar utveckling - ekologisk, social och ekonomisk.
- skapa tydliga befolkningsnoder så att fler kan använda kollektivtrafiken.
- ge förutsättningar för planering av stadsdelar med en mix av verksamheter och boendeformer.
- göra det möjligt att förtäta stadskärnan.
- ge en bild av de relativt stora utvecklingsområden i Nyköping där marken är förorenad av tidigare verksamheter.
- ta ställning till kulturmiljön i stadskärnan.

KOMMUNPROFIL 2016

I Nyköpings kommunprofil kartläggs årligen olika fakta om folkhälsa och välfärdsindex i kommunen. Där används bl.a. solfjädern till höger för att beskriva folkhälsans bestämningfaktorer. Denna konsekvensanalys tangerar främst faktorerna; boende, trafik, utbildning samt fritid och kultur.

MILJÖ OCH FOLKHÄLSA

Enligt policyn för Miljö och folkhälsa ska alla i Nyköpings kommun kunna vara delaktiga i samhälls- och kulturlivet och brukare i kommunens verksamheter ska uppleva att de kan påverka sin vardag.

Alla barn och unga ska dessutom rustas för att i framtiden kunna göra hälsosamma och miljövänliga val samt ha möjlighet att vistas i hälsosamma och inspirerande utom- och inomhusmiljöer både på fritiden och i förskola/skola.

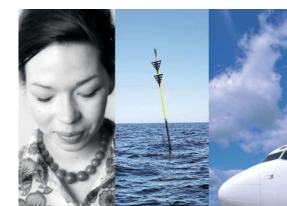
BOSTADSFÖRSÖRJINGSSTRATEGI

I Bostadsförsörjningsstrategin 2016 identifieras ett behov av ca 310 nya ordinära bostäder per år. Varav 70 bör vara småhus/radhus, 110 bostadsrätter och 140 hyresrätter inklusive ungdoms- och seniorbostäder. Utöver det behövs ca 30 bostäder per år som avsätts för äldre- och omsorgsboenden. Det befintliga bostadsbeståndet behöver även frigöra ca 100 bostäder per år för nyanlända.

Bostadsförsörjningsstrategi för Nyköpings kommun

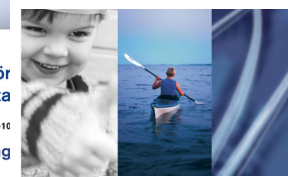
Nyköping
www.nykoping.se

Fördjupad översiktsplan för Nyköpings tätort och Skavsta

Antagen av Kommunfullmäktige 2013-12-16

Nyköping
www.nykoping.se

KOMMUNPROFIL 2016

FAKTA OM FOLKHÄLSAN
I NYKÖPINGS KOMMUN

Nyköping
www.nykoping.se

FOLKHÄLSANS BESTÄMNINGSFAKTORER (2016)

Modellen presenteras i Nyköpings Kommunprofil 2016 och illustrerar vilka faktorer som påverkar och bestämmer folkhälsan.

1.3 NYKÖPING IDAG

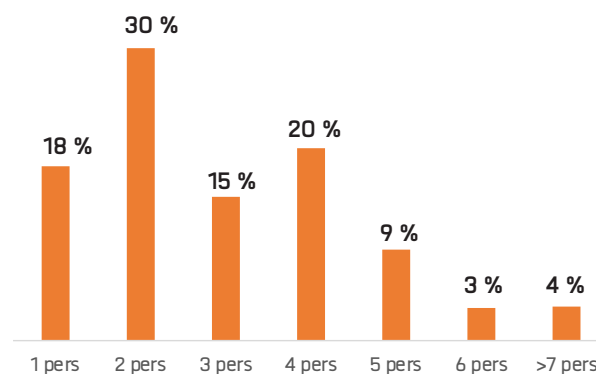
Nedan presenteras statistik inhämtad från Statistiska Centralbyrån och Nyköping kommun.

- Andelen 0-19-åringar i Nyköping är något lägre än snittet i riket som helhet och med motsvarande antal procentenheter ligger andelen boende som är över 65 år över snittet.
- Den mest förekommande hushållsstorleken är 2 personer (30,5%). Vilket följs av hushåll på 4 personer (20%). Andelen ensamhushåll i Nyköping ligger på 18% medan motsvarande siffra i Spelshagen ligger på 51% i dagsläget.
- Medelinkomsten i Nyköping ligger på 284 000 kr per år. Dock ligger mäns årsmedelinkomst på 327 500 kr och kvinnors på 243 000 kr.
- Den vanligaste boendeformen i Nyköping är ägar rätt över småhus 47,8 %, hyresrätt i flerbostadshus 24,5 % och bostadsrätter i flerbostadshus 17,8 %.
- Valdeltagandet låg på 87,4 % år 2014, vilket är 4,4 % högre än landet i snitt.
- 9,5 % var arbetslösa i Nyköping år 2016.

MEDBORGARUNDERSÖKNING 2017

I en medborgarundersökning i Nyköping kommun, genomförd av Statistiska Centralbyrån hösten år 2017, framkom att kommunen bör;

- Prioritera bostäder och trygghet
- Förbättra fritidsmöjligheter
- Faktorer som bör bevaras är kommersiellt utbud och kommunikationer
- Utbildnings- och arbetsmöjligheter kan ges lägre prioritet

HUSHÅLLSSTORLEKAR NYKÖPING KOMMUN

Fördelning mellan hushållsstorlekar i Nyköping kommun enligt SCB (2016).

87,4%

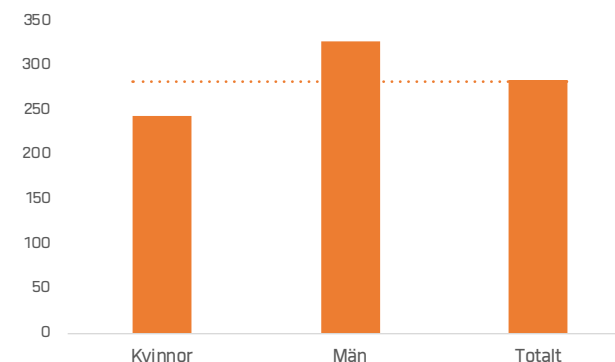
VALDELTA GANDE 2014

Valdeltagandet i riksdagsvalet 2014 låg 2,5% över riket i snitt.

9,5%

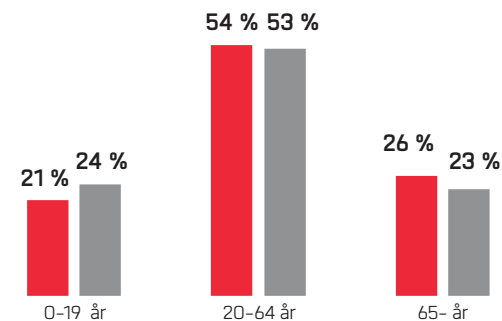
ANDEL ARBETSLÖSA

Andelen arbetslösa i Nyköping kommun år 2016.

GENOMSnittlig ÅRSINKOMST

Genomsnittlig årsinkomst för kvinnor, män och snitt i Nyköping kommun enligt SCB (2016).

ÅLDERSFÖRDELNING I NYKÖPING TÄTORT JÄMFÖRT MED RIKET

■ Nyköping tätort ■ Riket

Fördelning mellan åldersgrupper i Nyköping tätort i relation till fördelningen i riket (SCB, 2016).

1.4 METOD

Nedan presenteras Spacescapes modell och metod för social konsekvensanalys som inkluderar mätbara indikatorer tillhörande fyra principiella områden för social sammanhållning; *Trygghet, Tillgänglighet, Vardagsliv* samt *Mötesplatser*. Syftet med att översätta ovanstående områden till element i den fysiska miljön är att kunna generera konkreta rekommendationer till det fortsatta planarbetet.

Spacescapes modell är utformad med grund i stadsbyggnadsforskning där kopplingar mellan den fysiska utformningen och sociala processer kunnat styrkas. Forskningen redovisas under respektive tema i dokumentet och de orsakssamband som forskningen bekräftar är grunden i de slutsatser som dras.

Analysmetoderna som används i modellen syftar till att kartlägga den fysiska miljön och analysera hur den skapar sociala processer och förutsättningar för boende, verksamhetsutövare och besökare i planområdet.

SOCIAL PLANANALYS

I modellen analyseras mått som blir relevanta att studera på olika skalor för att förstå planområdet och dess sammanhang. Måtten används för att översätta olika dimensioner av vardagslivet i stadsform.

För att inkludera information om strukturer som finns utanför planområdet görs majoriteterna av analyserna på planområdet med ett omland på 500 meter. Metoden används bland annat av New York Citys gröntillgångsmodell (New York City, 2014) och syftar till att ge en mer representativ bild av vad som faktiskt påverkar ett område.

LÄGESANALYS

För att fånga variationer inom ett område går det att mäta hur långt eller hur mycket av något som nås från olika startpunkter i området. En startpunkt kan till exempel vara en byggnad eller mittpunkten på rutnät som täcker hela området. Beroende på nätets finmaskighet visar den mer eller mindre detaljerad information om variationer. Lägesanalysen från ett visst läge till en specifik destination kan mätas genom fågelavstånd eller gångavstånd. Det senare tar hänsyn till barriärer som stora vägar och vattenytor.

NÄRHETSANALYS

För att istället mäta avståndet till något, till exempel närheten till grönyta eller torg, kan en närhetsanalys genomföras. Här kan fastigheter vara utgångspunkten eller precis som i lägesanalysen används ett rutnät som på en detaljerad nivå redovisar gångavstånd till målpunkten med hänsyn till barriärer och höjdskillnader.

PLANOMRÅDE

ANALYSOMRÅDE (INKLUSIVE OMLAND PÅ 500 METER)

RIKTLINJER SOM KAN MÄTAS

För att styra utformningen av en plan används ofta rekommendationer för att säkerställa goda stadsmiljöer. Den här modellen utgår från forskning som definierat sådana rekommendationer. Analyserna hjälper i sin tur till att göra de olika medlen mätbara.

1.5 PLANFÖRSLAG - SPELHAGEN

Spelhagen ligger i Nyköpings hamn, mellan Nyköping centrum och Stadsfjärden. Planområdet omfattar tre kvarter mellan kajerna, Stapelgatan, Tolagsgatan och Spelhagsvägen.

Idag består området av industrilokaler, grönyta med nio sjöbodar, en småbåtshamn och gästbryggor. Kajerna längs ån är klassade som riksintresse för friluftsliv och kulturmiljö.

Detaljplaneområdet ligger i direkt anslutning till nyproducerade bostäder och äldre verksamhets- och industrilokaler. Småbåtshamnen har även uppläggningsplatser väster om båtplatserna som tillhör Nyköping segelsällskap.

En upprustning av Västra Skeppsbron har redan genomförts och det har tillkommit 165 meter gångbrygga i trä, tillfälliga platser för båtar med elstolpar, sittplatser, cykelväg och planteringar. Södra kajen har inte fått motsvarande upprustning.

PLANFÖRSLAG

Detaljplanen innebär ett förslag på ca 460 bostäder med varierade våningsantal mellan 3-10 våningar.

En del av ett befintligt magasin bevaras och planeras användas för centrumändamål. Grönytan med nio sjöbodar tas bort i och med att kvarteren flyttas ut mot kajkanten och Västra Skeppsbrons nya trädäck förlängs runt Södra kajen.

Tolagsgatans förlängning uppdateras och får cykelväg och trädplanteringar mellan Hamnvägen och Spelhagsvägen.

LÄGET I KOMMUNEN

Södra kajen, Spelhagen ligger ca 1 km från centrum och ca 2 km från Nyköping centralstation

Planområde

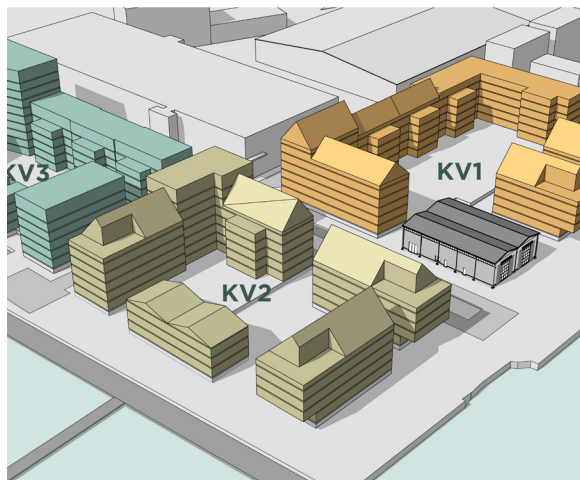
Bebyggelse i planförslag

1.6 UNDERLAG

Underlag till den sociala konsekvensanalysen har dels varit planbeskrivningen, gestaltningsprogram samt Nyköpings egna mål- och visionsdokument.

Nedan listas de plandokument som varit underlag för analysen:

- Plan- och genomförandebeskrivning för detaljplan för fastigheterna Spelhagen 1:7 och Spelhagen 1:5 samt del av fastigheterna Spelhagen 1:3, 1:4 och Väster 1:1
- Illustrationsplan
- Gestaltningsprogram
- Samrådsredogörelse med 36 yttranden
- Detaljplan för ANA 11

Bilder och perspektiv från Gestaltningsprogram för Södra kajen i Spelhagen (2020).

2. SOCIAL KONSEKVENSPANALYS

TILLGÄNGLIGHET

Målbilden tillgänglighet syftar till hur strukturen kopplar samman stadsområdet med omgivningen och ger förutsättningar för en genomströmning av boende, verksamma och besökare.

Här analyseras gång- och cykelnät, kollektivtrafik, trafiksäkerhet, hur lätt det är att orientera sig inom området och till dess omgivning samt parkeringslösningar.

ANALYSER

- Framkomligt och integrerat gångnät
- Gent och integrerat cykelnät
- Närhet till kollektivtrafik
- Trafiksäkerhet; Andel ej bildominerade trafikrum
- Angöringsmöjligheter vid gatuentréer
- Orienterbarhet inom området och till omgivningen
- Cykel- och bilparkeringstal

MODELL FÖR SOCIAL KONSEKVENSPANALYS

De "tända" delarna visar de faktorer som analyseras under Tillgänglighet.

FRAMKOMLIGT OCH INTEGRERAT GÅNGNÄT

BAKGRUND

Då rörelser till fots är det mest ekonomiska sättet att ta sig fram, gynnas de ekonomiskt resurssvaga grupperna i en stad som underlättar den typen av rörelser. Utöver den socioekonomiska aspekten tillkommer fördelar relaterade till folkhälsa och ekologisk hållbarhet (Legeby, Koch, Marcus, 2015).

Genom att kartera gatunätet som siktlinjer (raka rum) och sedan beräkna hur väl de hänger samman kan analysen ge en bild av gatunätets rumsliga integration. Denna typ av analys brukar kallas space syntax, och har visat sig fånga potentialen för gångflöden, cykelflöden och bilflöden med relativt hög precision (Hillier, 1996).

En stadsdel bör hänga samman med andra stadsdelar med hjälp av välintegrerade stråk. Det behöver också finnas en variation av både avskilda och centrala stadsrum. En makrostruktur av långa och relativt gena stråk som passerar centrala platser kan samspela och knyta ihop en mikrostruktur av stråk som ger lugnare lägen.

FRÅN MÅLDOKUMENT I NYKÖPING KOMMUN

Enligt Handlingsplan i resvaneundersökning:

- Om i genomsnitt 10 % av bilisterna med kortast resväg till arbetet (max 2 km) övergår till att cykla, gå eller samåka per dag minskar CO₂-utsläppen från resor med 2 %.

NULÄGE

Idag är Spelhagen en rumsligt avskild del av Nyköpings tätort. Hamnvägen tillsammans med Vallarna gör att få integrerade stråk fortsätter in i området och de stora industribyggnaderna skapar många dolda och otydliga lägen som inte är utformade för gående. I jämförelse med Östra kajen har den Västra kajen inte samma förutsättningar för att skapa en levande stadsmiljö, då Vallarna och promenaderna längs ån skapar ett mer avskilt läge på den västra sidan.

PLANFÖRSLAG

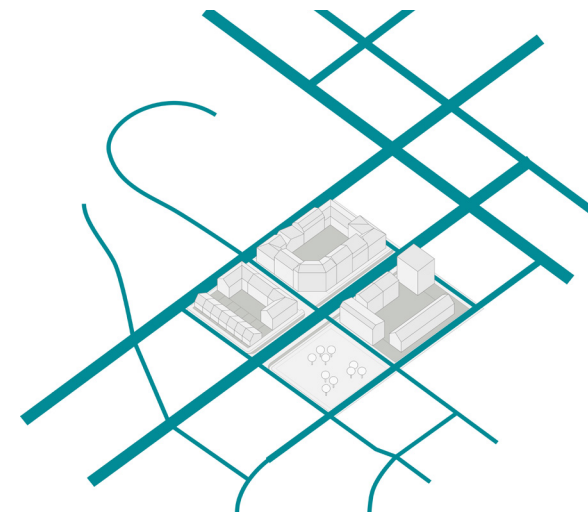
Utvecklingen av kvarteren i Södra kajen gör att Västra Skeppsbron och Tolagsgatan blir de mest rumsligt integrerade stråket in i området och båda leder ner till vattnet och den södra kajen (se karta på följande sida).

Spelhagsvägen får också en bättre integration i nätet lokalt inom Spelhagen. I och med att bebyggelsen ändrar karaktär från verksamhetsområde till bostäder utformas fler gaturum mer tydligt för allmänheten. De tillkommande trädäcket utformas med ramper och taktila material för god framkomlighet.

SLUTSATS

Västra Spelhagen ligger fortfarande avskilt i strukturen till följd av att integrerade stråk från stadskärnan stoppas upp. Östra delarna av Spelhagen blir

REKOMMENDATION

variation

MELLAN INTEGRERADE OCH LUGNA STRÅK

däremot mer välintegrerat med övriga stadskärnan och inom planområdet skapas en variation mellan mer integrerade och lugna stråk.

Hamnvägen

PLANFÖRSLAG: RUMSLIG INTEGRATION (R6)
Hög rumslig integration ■■■■■ Låg rumslig integration
2. SOCIAL KONSEKVENSPANALYS / 14

GENT OCH INTEGRERAT CYKELNÄT

BAKGRUND

Cykling är precis som promenader ett ekonomiskt fördelaktigt och energieffektivt sätt att transportera sig på. Utformningen av cykelnätet och huruvida gena stråk är kopplade till arbetsplatsen, affären eller skolan påverkar i vilken utsträckning människor väljer cykeln som transportmedel. Med genhet menas i vilken grad det faktiska avståndet avviker från fågelavståndet (Malmö stad, 2012).

Mellan 2010-2013 ökade antalet cyklister i Nyköping och 80% av medborgarna i Nyköping upplever att tillgången till gång- och cykelvägar är bra eller mycket bra (Kommunprofil, 2016).

FRÅN MÅLDOKUMENT I NYKÖPING KOMMUN

Vision från Cykelplan:

- Cykeltrafiken ökar årligen genom att fler cyklar och de korta bilresorna minskar.
- Cykelvägnätet i Nyköping är gent, bekvämt och estetiskt tilltalande.
- Cykelvägarna leder till lokala centrum, målpunkter som skolor, hållplatser för kollektivtrafik, mål för rekreation mm och det är lätt att orientera sig med hjälp av den vägvisning som finns.
- Vid målpunkterna finns goda möjligheter för cykelparkering som är säkra och väderskyddade vid behov.

Enligt RVU:n (2012) finns det stor potential för ökad cykelpendling. Åtgärder som efterfrågas är sammanhängande cykelvägar inne i centrum och närförorten samt bättre drift och underhåll. Medianreslängden på lokala resor är 5 km.

Bland de svarande som både bor och arbetar inom Nyköping skulle fler resor göras med cykel och kollektivtrafik om det fanns trygga och bra cykelvägar mellan arbete och bostad eller cykelvägar med cykelparkering i anslutning till kollektivtrafikförbindelser (2012). Enligt Cykelplanen finns potentialen att öka dagens cykeltrafik med 30% till år 2020 (2010).

NULÄGE

Idag saknas cykelväg längs Spelhagsvägen från och med Gästabudsvägen och vidare österut mot Tolagsgatan och Västra Skeppsbron. Dock ligger Spelhagsområdet i direkt anslutning till huvudcykelnätet längs Hamnvägen. Fortsättningen mot centralstationen via Järnvägsgatan saknar delvis cykelbana, vilket inte ger incitament att kombinera cykling med tågresa.

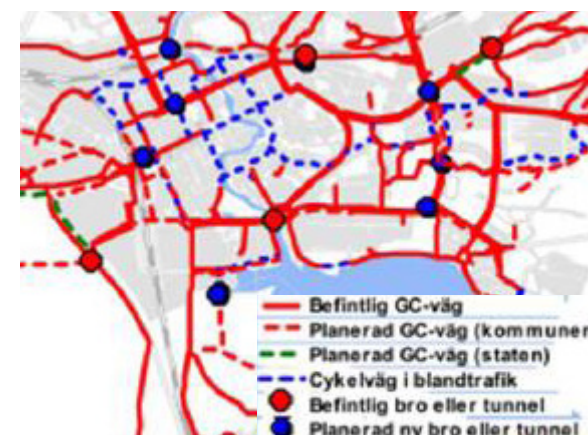
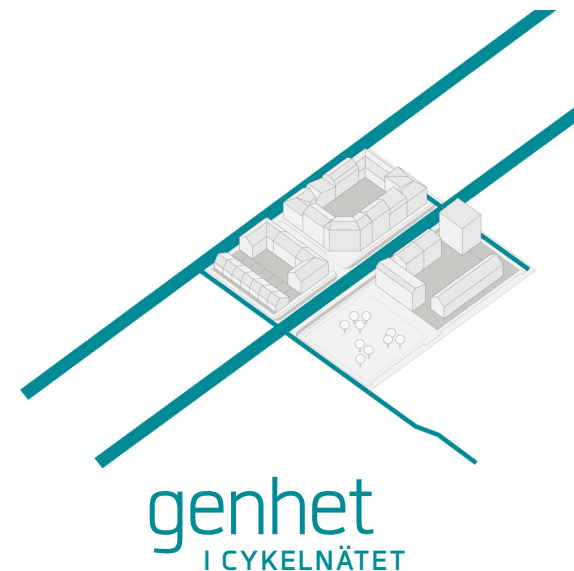
PLANFÖRSLAG

Cykelstråket längs Västra Skeppsbron kopplas med cykelvägen utmed Spelhagsvägen och upp mot Hamnvägen via Tolagsgatan.

SLUTSATS

Cykelnätet utvecklas och får bättre kopplingar i nordvästlig riktning. Genheten och framför allt säkerheten i cykelnätet förbättras lokalt.

REKOMMENDATION

NÄRHET TILL KOLLEKTIVTRAFIK

BAKGRUND

Spårbunden kollektivtrafik är särskilt viktig för den regionala tillgängligheten i ett område och en attraktiv kvalitet både för bostäder och kontor. Ju mer av regionen du har tillgång till från din bostad eller kontor, desto mer attraktivt är läget (Stockholms läns landsting, 2013).

Enligt resvaneundersökningen i Nyköping anger 84% att de aldrig åker kollektivt medan 16% åker minst en dag i veckan. Med anledning av statistiken är det viktigt att främja tillgången till kollektivtrafik, inte bara sett till miljön, utan även ur jämställdhetsperspektiv och med hänsyn till yngre människors rörlighet.

Enligt FÖP ska bostadsområden utformas så att de har tillgång till en busshållplats inom 400 meters gångavstånd (2013).

FRÅN MÅLDOKUMENT I NYKÖPING KOMMUN

Enligt Fördjupad översiktsplan:

- Bostadsområden ska utformas så att de har tillgång till en busshållplats inom 400 meters gångavstånd

Enligt Vision 2030 - Hållbar tillväxt:

- Utveckling av nya, hållbara boendemiljöer underlättar för cykel och kollektivtrafik

NULÄGE

Idag finns ingen busshållplats i direkt anslutning till Spelhagens östra delar. De närmaste hållplatserna ligger längs Arnöleden, Brunnsgatan, Folkungavägen och Hamnvägen på andra sidan ån.

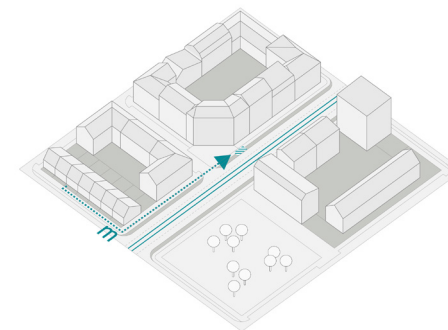
PLANFÖRSLAG

Ingen busshållplats tillkommer i planförslaget utöver en turistbuss till läns museet. Avståndet till närmaste hållplats för de boende blir mellan 450-600 meter. I kartan till höger syns de fastigheter som har längre än 400 meters gångavstånd i ljusgrått.

SLUTSATS

Riktlinjen och rekommendationen om max 400 till närmaste busshållplats uppnås inte, vilket med stor sannolikhet kommer att påverka resvanor.

REKOMMENDATION

max 400 m

TILL HÅLLPLATS

KARTA: GÅNGAVSTÅND TILL BUSSHÅLLPLATS

■ <100 m ■ 100-200 m ■ 200-300 m ■ 300-400 m ■ > 400 m

TRAFIKSÄKERHET

BAKGRUND

Olika gator har olika utformning som prioriterar olika trafikslag. Vissa gator är mer anpassade för bilar och andra mer för gående. Utformningen av det så kallade trafikrummet, bredder på körfält och gångbanor, hastigheter och trafikmängder påverkar dess värde som rörelserum och vistelserum för olika trafikanter.

Trafikverket (tidigare Vägverket) i Sverige har tagit fram en klassificering för gator (Livsrumsmodellen) som har fem trafikrumstyper (Vägverket, 2008). Typerna går från helt bilfria rum till helt bildominerade. I vår modell kallar vi dessa gågata, gångtrafikgata, stadsgata, stadsväg och motorled. De tre första är de trafikrum som kan rymma stadsliv. LEED Neighborhood rekommenderar att trafiknätet består till minst 75% av dessa typer. Eller omvänt, inte mer än 25% av gatorna bör vara renodlade bilvägar. Livsrumsmodellen har använts för att grovt indela trafikmiljöns olika karaktärsdrag inom analysområdet.

Oro för bl.a. trafik gör att barns rörelsefrihet minskat de senaste decennierna. Detta har visat sig resultera

FRÅN MÅLDOKUMENT I NYKÖPING KOMMUN

Enligt Cykelplan 2010:

- Nyköping erbjuder säkra, trygga och tillgängliga gång- och cykelvägar i och mellan tätorterna,

i ökad bilskjuts till skolan och fritidsverksamheter, vilket i sig genererar trafik (Malmö stad, 2012).

Enligt resvaneundersökningen (2012) i Nyköping skulle de som bor och arbetar inom kommunen resa mer med cykel och kollektivtrafik om deras barn fick förbättrade gång- och cykelvägar till skolan eller om en s.k. vandrande skolbuss inrättades.

NULÄGE

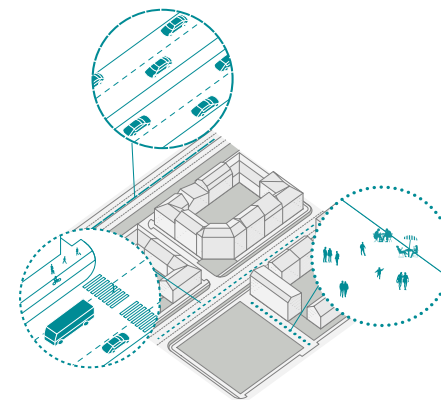
Hamnvägen och Arnöleden utgör de delar av trafikrummen som innebär lägre framkomlighet och säkerhet för gående inom analysområdet. Dessa utgör delar av huvudvägnätet, där oskyddade trafikanter är som mest utsatta enligt Nyköping infrastrukturplan (2010).

PLANFÖRSLAG

Inom planförslaget tillkommer gågata, gångfartsgata (shared space) och stadsgata. Ingen biltrafik tillåts längs kajen och på "parktorget" mellan kvarteren sker biltrafik på gåendes villkor.

På nedre delen av Tolagsgatan och på "parktorget" används ojämn beläggning för att signalera att framfart sker på gåendes villkor. 81% av trafikrummen utgörs därför av gågata, gångfartsgata och stadsgata inom analysområdet.

REKOMMENDATION

minst 75%

GÅGATA, GÅNGFARTSGATA & STADSGATA

ANALYSRESULTAT

81%

GÅGATA, GÅNGFARTSGATA & STADSGATA

SLUTSATS

Rekommendationen om minst 75% gågata, gångfartsgata och stadsgata uppnås och södra kajen utformas främst på gåendes villkor.

ANGÖRING

BAKGRUND

Den fysiska utformningen av ett bostadsområde kan vara helt avgörande för att alla ska kunna röra sig ute på egen hand. För personer med olika funktionsvariationer kan framkomlighet med bil vara en förutsättning för att kunna leva ett aktivt liv. Boverkets riktlinje säger att angöringsplats för bil ska finnas inom 25 meters gångavstånd från entréer till publika lokaler, arbetslokaler och bostadshus (2014). Angöring handlar om rörelsefrihet för människor med olika funktionsvariationer i första hand, men även leveranser av skrymmande varor underlättas av närhet till entréer.

Angöringsplatser i anslutning till entréer där det är möjligt att självständigt eller med hjälp kunna orientera sig och ta sig från bilen till målpunkten är avgörande för att säkra rörelsefrihet för personer med olika funktionsvariationer.

FRÅN MÅLDOKUMENT I NYKÖPING KOMMUN

Enligt Vision 2030 – Social sammanhållning:

- Det är möjligt för personer med psykiska och fysiska funktionsnedsättningar att röra sig i samhället på samma villkor som andra

NULÄGE

Angöring är möjligt till intilliggande bostäder inom analysområdet.

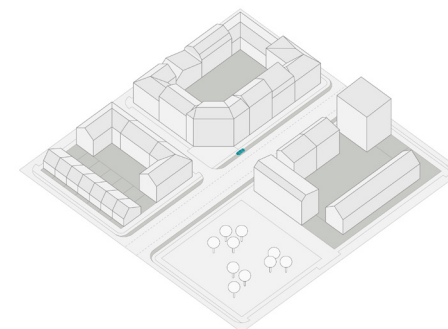
PLANFÖRSLAG

All angöring sker via Stapelgatan, Tolagsgatan och Spelhagsvägen och kantstensparkeringen är främst avsedd för funktionsvarierade. Angöring för boende är också möjlig genom garage där trapphusens hissar ger direkt tillgång till bostäderna.

SLUTSATS

Max 25 meter mellan entréer i gatunivå och angöringsmöjligheter uppnås.

REKOMMENDATION

max 25 meter

MELLAN ENTRÉER I GATUNIVÅ OCH ANGÖRINGSMÖJLIGHETER

ORIENTERBARHET INOM OMRÅDET OCH TILL OMGIVNINGEN

BAKGRUND

En stads gatunät skapar rumsliga samband där nätet kopplar ihop det offentliga rummet. Gångnätet tillsammans med andra transportsätt fyller en avgörande funktion i hurvida rörelser till och mellan olika delar av staden möjliggörs och uppmuntras. En stadsdel som inte på ett enkelt sätt underlättar för invånare utanför stadsdelen att hitta dit är fysiskt segregerat.

Forskning visar att segregerade stadsdelar tenderar att ha en betydligt högre andel lokalbefolkning än befolkning från staden i stort i sina offentliga rum. Stadsbyggandet har en uppgift i att underlätta och stödja rörelse till och mellan olika delar av staden för att möjliggöra att boende i större utsträckning får egen erfarenhet av många olika delar av staden.

Den fysiska strukturen, i form av gator och platser är avgörande för att möjliggöra så kallad *co-presence*, alltså möten och samnärvaro mellan olika grupper (Legeby, 2013). Detta har potential att motverka stigmatisering och mytbildning (Legeby et al, 2015).

NULÄGE

De stora verksamhetslokalerna och öppna ytorna gör det svårt att orientera sig inom analysområdet och det är också svårt att urskilja var gående får passera.

Närheten till ån gör dock att den kan användas som ett sätt att orientera sig och silobyggnaden fyller också en funktion som landmärke.

PLANFÖRSLAG

Spelhagsvägen, Tolagsgatan och Västra Skeppsbron blir tydliga stråk som går inom planområdet. Dock stoppas dessa upp av Hamnvägen och Arnöleden vilket gör det svårare att hitta in i området. Färdigställandet av läns museet kommer dock skapa en tydligare och synligare entré till stadsdelen.

SLUTSATS

Planförslaget förbättrar orienterbarheten inom planområdet och längs södra kajen.

EXEMPEL PÅ UTFORMNING AV YTOR OCH GRÄNSER SOM GÖR ATT DET ÄR SVÅRT ATT ORIENTERA SIG (GOOGLE MAPS, 2017)

PARKERING

BAKGRUND

Bilen är en privat egendom och kostnaden för bilen bör i största möjliga mån åläggas bilägare. Parkering lokaliseras ofta företrädesvis på privat mark. Samtidigt är det en allmän angelägenhet att hålla antalet parkerade bilar på gatan nere för att skapa trafiktrygga miljöer för barn. Gatuparkering påverkar barns rörelsefrihet och möjlighet till lek på trottoarer och gaturum då trafik är en av de största orsakerna till föräldrars oro (Faskunger, 2007).

Enligt resvaneundersökning har bilister som reser med bil alla dagar i veckan oftare barn under 18 år hemma och fler privatägda bilar i hushållet. Dessutom använder män bilen i högre utsträckning än

kvinnor. Det finns alltså ett rättvise- och jämställdhetsperspektiv i att inte prioritera bilen i samma utsträckning som tidigare då detta tydligt gynnar en viss del av befolkningen.

Den Fördjupade översiktplanen uppmuntrar utvecklingen av bilpooler och förordar att parkering ska lösas inom kvarteret. Cykelparkeringarna för boende ska dessutom vara fördelade så att 50% är i låsbara förråd och 50 % är i cykelställ (FÖP, 2013).

Utifrån beräkningar gjorda i Västra hamnen i Malmö är parkeringshus, med en promenad från bostaden, både ekonomiskt fördelaktigt och minskar onödiga transporter inne i området (2014).

NULÄGE

Idag används relativt stora ytor inom planområdet för markparkering till småbåtshamnen.

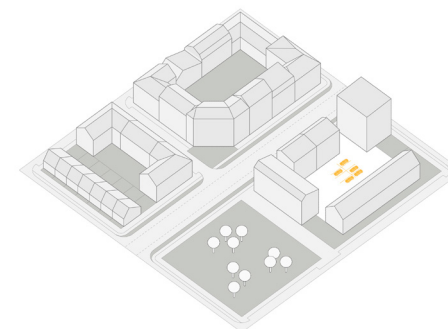
PLANFÖRSLAG

Planförslagets lägenheter innebär 330 parkeringsplatser för bil, varav 110 platser inryms inom kvarteretsmark. Resterande 220 platser förläggs i parkeringshuset P6 väster om detaljplaneområdet.

Parkeringstalen följer parkeringsstrategin och zonindelningen enligt Nyköpings riktlinjer:

Lägenhetsstorlek	P-tal (enl norm)	Antal platser
1-2 RoK (184 lgh)	0,6	111
3-4 RoK (276 lgh)	1,1	304

REKOMMENDATION

p-tal

I ENLIGHET MED ZONINDELNING

Spelhagsvägen, Tolagsgatan och Stapelgatan har längsgående kantstensparkering vilket riskerar att boende placerar ytterligare en bil där om inte prioritet för funktionsvarierade visas tydligt.

Parkeringsnormen för cykel är 1,5 parkeringsplatser för lägenheter med 1-2 RoK och 2,8 platser för lägenheter med 3-5 RoK. 1 000 cykelparkeringar förläggs i underjordiska garage och i magasinet tillsammans med 50 platser utomhus på förgårdsmark.

SLUTSATS

P-talet för bil är i linje med kommunens zonindelning och parkeringshuset är att föredra framför underjordiska garage ur ett hållbarhetsperspektiv, då det gynnar gång och cykel.

FRÅN MÅLDOKUMENT I NYKÖPING KOMMUN

Enligt Fördjupad översiktplan:

- Boendeparkering ska i så stor utsträckning som möjligt anordnas på tomtmark i parkeringsgarage eller i andra parkeringsanläggningar.

Handlingsplan resvaneundersökning:

- 20% koldioxidreduktion till år 2020.
- Ersätt bilresor med kollektiva färdmedel, cykel och gång
- Ge incitament att gå och cykla

TRYGGHET

Känslan av trygghet kan upplevas på olika sätt och skilja sig från person till person. Att alla ska kunna känna sig trygga på offentliga platser och när de rör sig i staden olika tider på dygnet är en grundläggande aspekt i ett demokratiskt samhälle. Enligt Tryggare Mänskligare Göteborg, Boverket och BRÅ sammanfaller upplevelsen av trygghet ofta med närvaron av andra människor som har "ögon" på platser eller stråk.

ANALYSER

- Befintliga invånares upplevda trygghet
- Socialt trygga stråk (ögon mot gatan)
- **Bostadsgårdarnas utformning och storlek**
- **Gränser**

MODELL FÖR SOCIAL KONSEKVENSPANALYS

De "tända" delarna visar de faktorer som analyseras under Trygghet.

BEFINTLIGA INVÅNARES UPPLEVDA TRYGGHET

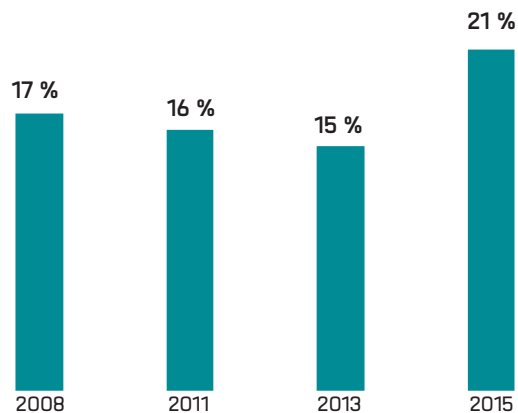
NULÄGE

Enligt polisens trygghetsmätningar 2015 kände sig 21% av Nyköpings vuxna invånare otrygga i sitt bostadsområde på kvällen. I relation till mätningen år 2008 har den upplevda tryggheten en negativ trend i Nyköping. Mätningen är ett genomsnittligt betyg för Nyköping och det går inte att särskilja hur statistiken ser ut för boende i Spelshagen i relation till andra kommundelar.

Vid frågan om respondenterna avstått att gå ut av rädsla att bli överfallen svarade 35% av kvinnorna och 9% av männen *ibland* eller *sällan*.

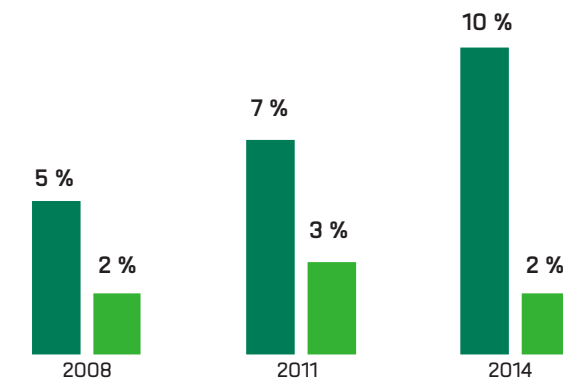
Andelen unga tjejer som upplever att de sällan eller aldrig känner sig trygga i sitt bostadsområde på kvällen/natten har fördubblats mellan 2008-2014, från 5% till 10%. Bland unga killar syns ingen större förändring.

I det nedre, högra diagrammet syns statistik från Brottsförebyggande rådet (BRÅ) som visar att antalet anmälda brott var fler år 2016 än år 2008, för att sedan minska igen år 2017 och 2018 till liknande nivåer som under 2008 och år 2013.

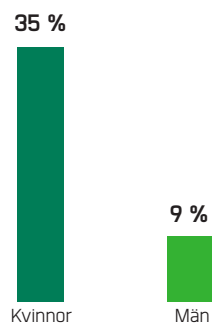
INVÅNARNAS UPPLEVDA TRYGGHET

Andel invånare mellan 16-85 år som känner sig otrygga i sitt bostadsområde på kvällen

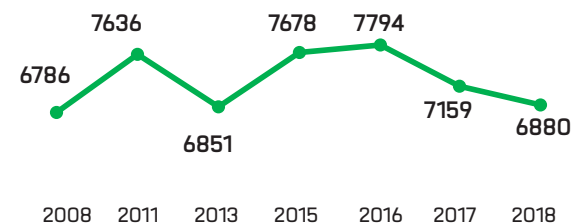
UNGAS UPPLEVDA TRYGGHET

Andel unga som sällan/aldrig känner sig trygga i sitt bostadsområde på kvällen/natten. ■ Flickor ■ Pojkar

RÄDSLÅ ATT BLI ÖVERFALLEN (2012)

Andel som ibland eller sällan avstått från att gå ut av rädsla att bli överfallen

ANTAL ANMÄLDA BROTT I NYKÖPING, ENLIGT BRÅ (2019)

Enligt BRÅ har antalet anmälda brott i Nyköping ökat sedan 2008, med sedan gått tillbaka till ungefär samma nivåer som 2008 och 2013.

SOCIALT TRYGGA STRÅK

BAKGRUND

Enligt BRÅ (2012) känner sig kvinnor fyra gånger så otrygga som män när de rör sig i staden. Kvinnor i åldersgrupperna 20-24 och 65-79 år tenderar att i högre utsträckning begränsa sitt rörelsemönster på grund av oron att utsättas för våld. Personer födda utomlands upplever också otrygghet i högre utsträckning och andra faktorer så som könsidentitet, ålder, personliga erfarenheter kan spela in (BRÅ, 2012, Boverket et al, 2010).

Faktorer som påverkar upplevelsen av trygghet längs stråk är främst bristen på belysning, obefolkade platser och lummig vegetation som påverkar sikten (Andersson, 2004). Enligt Boverket et al (2010) är stråken avgörande för upplevelsen av social trygghet. Platser är viktiga, men att kunna röra sig fritt mellan olika delar av ett område eller en stad under alla tider på dygnet är avgörande i ett demokratiskt samhälle. Stråk med överblickbarhet och ögon i form av andra förbipasserande eller i form av lokaler i bottenvåningar påverkar upplevelsen av trygghet enligt Polismyndigheten i Stockholms län (2005). Hur

FRÅN MÅLDOKUMENT I NYKÖPING KOMMUN

Enligt Vision 2030 - Social sammanhållning:

- Nyköping upplevs som en trygg kommun och strävar efter en god folkhälsa

stråk och bebyggelse utformas sätter därför ramar för vardagslivet.

Enligt Tryggare Mänskligare Göteborg, Boverket och BRÅ sammanfaller upplevelsen av trygghet ofta med närvaron av andra människor som har "ögon" på platser eller stråk.

NULÄGE

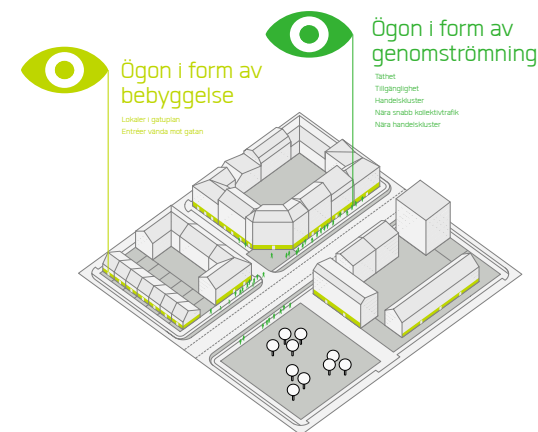
Idag består planområdet av verksamhetslokaler i de gamla magasinerna som inte hyrs ut. "Ögon" i form av bebyggelse och närvaro saknas alltså på platsen - då den inte är i bruk.

Småbåtshamnen och kajen som rekreationsplats utgör dock målpunkter som gör att människor rör sig på platsen. Fler kan dock antas genomströmma området under sommarhalvåret än under vinterhalvåret, till följd av båtlevets begränsade säsong.

PLANFÖRSLAG

Bebyggelsen i form av bostäder skapar mer ögon mot allmänna platser och stråk och bidrar även till genomströmning av människor. Avståndet till kollektivtrafik gör att målpunkterna, magasinets innehåll och kajens utformning blir än viktigare för att människor ska röra sig i området över dygnets alla timmar.

Detaljplanen tillåter publika verksamheter i bottenplan, som utöver centrumändamålet i magasinbyggnaden, placeras i hörnet i sydöst och i hörnlaget på Spelhagsvägen.

Längs kajerna är det dock få entréer, vilket kan komma att upplevas som en baksida som inte vänder sig ut mot kajen och berikar med innehåll i bottenvåningarna. Södra kajen har uteplatser i bottenplan, men detta saknas längs Västra Skeppsbron.

I gestaltungsprogrammet nämns att belysning ska användas för att skapa trivsamma miljöer längs kajstråk, bryggor, gårdsmiljöer och i anslutning till garageinfarter.

SLUTSATS

Inofficiell övervakning av platser och stråk ökar till följd av att fler boende tillkommer på platsen samtidigt som målpunkter utvecklas och lockar besökare.

Västra Skeppsbron, som har få bostadsentréer eller uteplatser i bottenplan, har potential att skapa bättre förutsättningar för utbyte mellan inne och ute.

BOSTADSGÅRDARNAS UTFORMNING OCH STORLEK

BAKGRUND

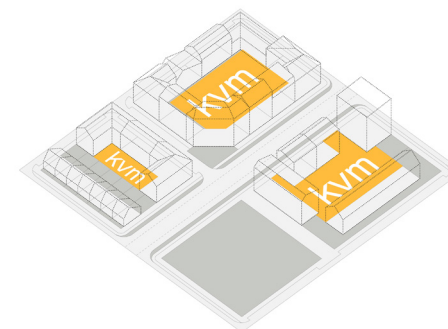
En kvartersgård är en gemensam yta som delas av de som har tillgång till fastigheten. Forskning vid KTH i Stockholm (Minoura et al., 2012) har visat att en gård inte ska vara för liten, minst 1 500 kvadratmeter, gärna 2 000 kvadratmeter och relativt sammanhängande för att säkerställa multifunktionalitet. Det vill säga att en mångfald av aktiviteter är möjliga, såsom lek, odling, grillning. Nedan syns exempel från gårdar från Södermalm i Stockholm där stora gårdar tenderar att ha funktioner för fler användningsområden. Odling är ett exempel på en aktivitet som kan skapa sammanhållning mellan grannar eller inom ett bostadsområde (Lovell et al, 2014). När bostadsgårdar fungerar som sociala arenor kan samspel och problemlösning mellan boende stödjas (Olsson, 2012).

Kvaliteten på de gemensamma uterum som är tillgängliga för boende i ett kvarter är beroende av hur många som bor i kvarteret. Därför är det rimligt att mäta och styra relationen mellan uterum och täthet i kvarteret. Detta mått kallas rymlighet och mäts i kvadratmeter uterum dividerat med den totala våningsytan (BTA). 20 kvadratmeter per bostad rekommenderas för att skapa en rimlig rymlighet (Minoura et al., 2012).

NULÄGE

Idag finns inga bostäder och därmed inte bostadsgårdar inom planområdet. Närliggande bostadskvarter har dock öppna gårdar med få aktiviteter och funktioner.

REKOMMENDATION

minst 1500 kvm

SAMMANHÄNGANDE GÅRD

minst 20 kvm

GÅRD PER 100 BTA BOSTAD

840 m ²	1 920 m ²	2 130 m ²	2 220 m ²	2 830 m ²	2 840 m ²	2 900 m ²	4 050 m ²
sittgrupp sandlåda bänk	4 sittgrupper sandlåda 8 bänkar rutschkana/ klätterställning 2 sopsortering	2 sandlådor 4 bänkar 4 grillar 6 sittgrupper 2 stora träd	2 små sandlådor 6 bänkar avskild lekylta rutschkana/ klätterställning gungor 2 sopsortering	2 stora sandlådor avskild lekylta rutschkana/ klätterställning gunghäst paviljong förråd	3 sittgrupper tvätthörna 24 p-platser 2 sopsortering stor gräsmatta	8 bänkar sopsortering förrådslängor liten scen gård med bäskerkorg	5 sittgrupper liten sandlåda 3 garage- infarter återvinning grillplats 9 stora träd sopsortering

EXEMPEL PÅ KVARTER I STOCKHOLM

PLANFÖRSLAG

Samtliga gårdar uppnår rekommendationen om minsta sammanhängande storlek på 1500 kvm. Det är dock bara kvarter 1 som är i närheten av att uppnå rekommendationen om rymlighet, alltså 20 kvm gård per 100 BTA. Kvarter 3 uppnår endast 11 kvm och kvarter 2 kommer upp i 14 kvm per 100 kvm BTA, vilket innebär att gårdsmiljöerna kommer att bli högt belastade.

En del av gårdsytan i kvarter 1 och kvarter 2 kommer delvis upptas av kvartersgränder som möjliggör passage för allmänheten. Enligt gestaltungsprogrammet kan uteserveringar från Magasinet komma att ta yta i anspråk in mot gården. Både gränder och uteserveringen som öppnar upp för förbipasserande kan påverka de boendes användning av gården.

Gårdsmiljöerna planeras innehålla gemensamma sittgrupper, mellan 34-89 % grönyta och lekmöjligheter. Gårdarnas solförhållanden påverkas främst av den högre bebyggelsen under sommareftermiddagar.

SLUTSATS

Gårdarna uppnår rekommendationen om minsta sammanhängande yta på samtliga gårdar. Antalet bostäder som ska dela på respektive gård påverkar dock rymligheten och ställer höga krav på utformning.

KVARTER 1

3825 kvm

SAMMANHÄNGANDE GÅRD

19 kvm

GEMENSAM GÅRD/100 BTA BOSTAD

KVARTER 3

1900 kvm

SAMMANHÄNGANDE GÅRD

11 kvm

GEMENSAM GÅRD/100 BTA BOSTAD

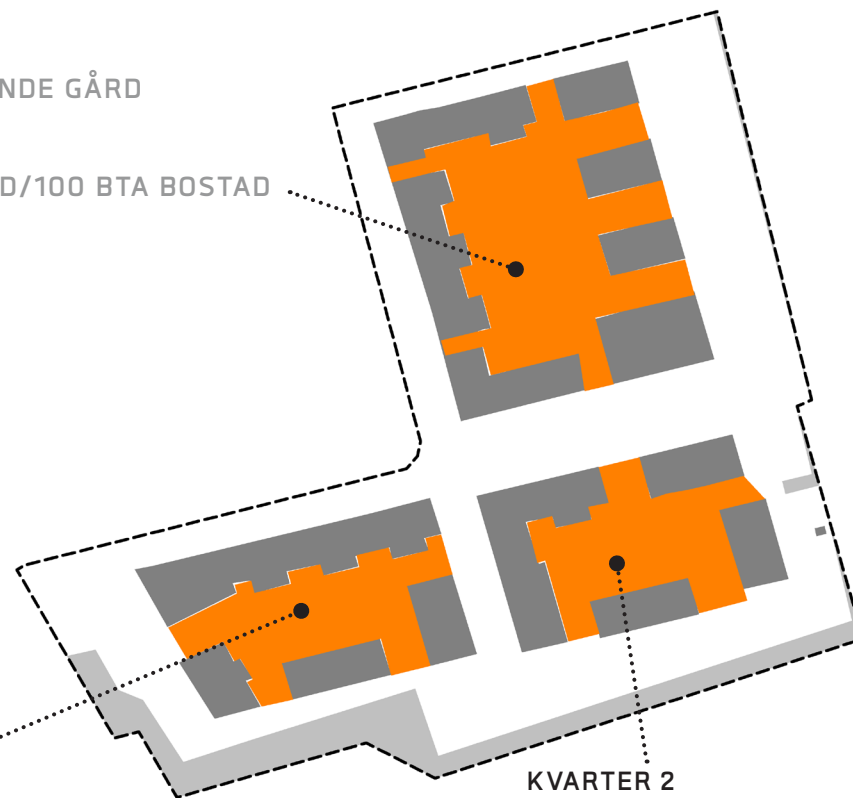
KVARTER 2

1938 kvm

SAMMANHÄNGANDE GÅRD

14 kvm

GEMENSAM GÅRD/100 BTA BOSTAD

GRÄNSER

BAKGRUND

Staden är ett komplext samspel mellan olika intressen. Stadsplanering skapar ibland ytor som saknar en tydlig funktion vilket resulterar i restyta. Dessa ytor kallas ibland SLOAP (Spaces left over after planning). Restytor kan vara både offentliga och privata och är exempelvis grönytor kring vägar, randzoner kring byggnader och mycket kraftiga lutande sluttningar. I en kompakt stad där markanvändningen är effektiv finns en liten andel av dessa restytor. Inte mer än 10% restyta rekommenderas (Spacescape, 2015).

Metoden CPTED (Crime prevention through environment design) menar att brottslighet kan förebyggas genom tydligt utformade miljöer där ansvarsfördelningen blir uppenbar genom gränsdragningar mellan privat och offentligt (Malmö stad, 2012).

NULÄGE

Analysområdet består till stor del av ett verksamhetsområde vilket innebär att det på flera platser är svårt att avgöra om det är tillåtet för förbipasserande att vistas där eller om det endast är varutransporter eller liknande som har tillträde.

Närliggande bostadskvarter är helt öppna för allmänheten vilket gör det svårt att läsa av vad som är offentligt eller privat.

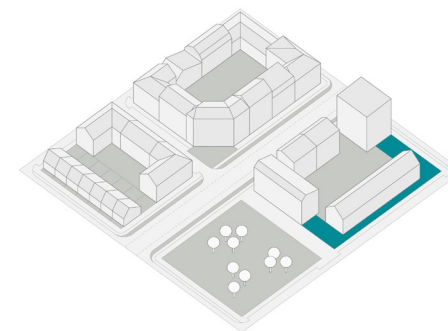
PLANFÖRSLAG

Planförslaget innebär en tydligare utformning som signalerar gränserna mellan vad som är offentligt och privat. Förgårdsmarken gestaltas tydligt mellan gångbana och fasad och möjliggör cykelparkering och uppsamling för dagvatten. Uteserveringarna kommer att avgränsas med låga murar/staket, planteringsurnor eller pollare. Längs Södra kajen tillkommer aktiviteter och offentlig konst som tydliggör dess funktion som allmän plats.

Syftet med de tillkommande bostadskvarteren är bland annat att skapa gårdar som bjuder in till "inblickar och passage" med argumentet att skapa rättvisa rum och erbjuda utsikt och stadsliv till så många som möjligt. Passagen kan dock få motsatt effekt då bostadsrättsföreningar på sikt kan besluta att manifesteras gränser mellan vad som tillhör bostadsrättsföreningen och allmänheten i efterhand. Gränderna genom kvarter 1 och 2 riskerar också att utarma kajstråket samtidigt som yta tas i anspråk på bekostnad av de boendes gårdsmiljö.

Det sydvästra kvarteret kommer att vara helt upphöjt och kommunicerar på så vis att gården är privat mark.

REKOMMENDATION

minst 90% tydliga gränser

INOM PLANOMRÅDET

SLUTSATS

Rekommendationen uppnås och planförslaget skapar tydliga gränser mot gaturummen och kajerna. De platser som bjuder in besökare att vistas på gårdarna kan dock leda till att bostadsrättsföreningarna etablerar gränser i efterhand, vilket skulle ge motsatt resultat i relation till syftet.

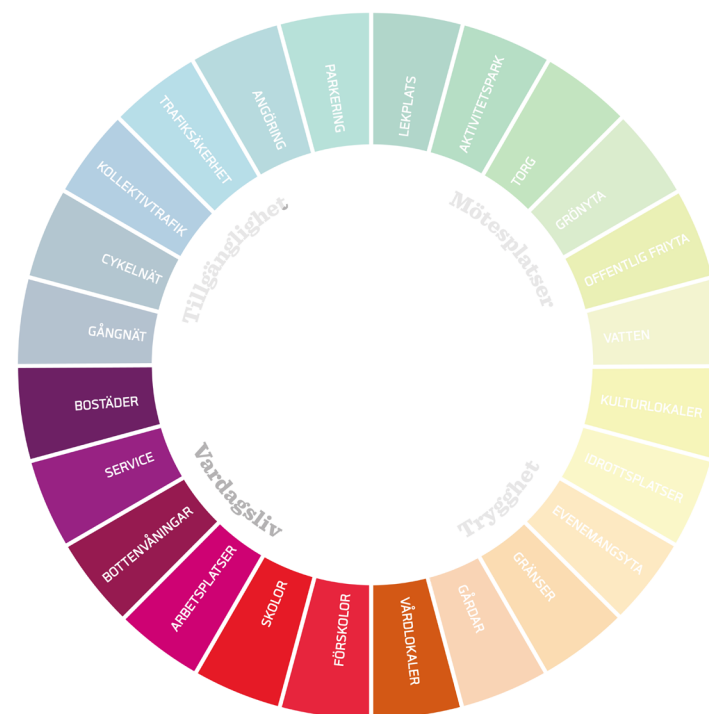
VARDAGSLIV

Den fysiska strukturen påverkar genom sin bebyggelse förutsättningar för blandning på olika sätt. Här analyseras exempelvis vilka som har tillgång till bostadsbeståndet och om fördelningen av arbetsplatser, lokaler, bottenvåningar och bostäder förenklar vardagslivet och ger möjlighet till möten mellan människor.

Tillgång till förskolor, skolor och offentlig service i allmänhet har stor betydelse för ett fungerande vardagsliv. Tillgången kan även upplevas olika beroende på livsvillkor, ålder, funktionsvariation eller skede av livet.

ANALYSER

- Bostädernas upplåtelseform, storlekar och kostnad
- Välfärdsindex
- Andel lokaler och kontor
- Andel aktiva bottenvåningar och antalet entréer per 100 m
- Befolkningstäthet
- Närhet till förskola
- Närhet till skola
- Närhet till vårdcentral

MODELL FÖR SOCIAL KONSEKVENSANALYS

De "tända" delarna visar de faktorer som analyseras under Vardagsliv.

BOSTÄDERNAS UPPLÅTELSEFORM, STORLEKAR OCH KOSTNAD

BAKGRUND

Enligt den Fördjupade översiktsplanen (2013) ska kommunen stimulera utvecklingen av socialt sammansatta miljöer med ett varierat utbud av bebyggelse typer och upplåtelseformer med utgångspunkt i de lokala förutsättningarna i varje stadsdel. Enligt Bostadsförsörjningsstrategin ska kommunen också särskilt stöjda projekt som skapar en mångfald av upplåtelseformer (2016).

En direkt konsekvens av obalanser i upplåtelseformer, tillsammans med ökade hyresnivåer och bostadspriser, är att valmöjligheter för låginkomsttagare att bosätta sig i attraktiva delar av kommunen begränsas. Därmed förstärks den geografiska segregationen i staden. Malmökommissionens slutrapport (2014) betonar dessutom att blandade upplåtelseformer och olika verksamheter i samma område skapar fördelar för barns och ungas uppväxtvillkor genom att flera olika sorters vuxna finns nära som förebilder.

FRÅN MÅLDOKUMENT I NYKÖPING KOMMUN

Enligt den Fördjupade översiktplanen:

- Andel hyresrätter i nybyggda flerbostadshus MYCKET BRA > 50%, ACCEPTABELT 30-50%, DÅRLIGT < 30%

Enligt den Bostadsförsörjningsstrategin:

- Säkerställa bostäder för 200 flyktingar årligen.
- Små/billiga bostäder till unga: 20 lägenheter/år.
- Satsning på attraktiva seniorbostäder.

För att möta alla stadier i livet, åldrar och livssituationer krävs en fördelning av storlekar på bostäder. Med lägenhetsstorlekar menas i det här fallet antalet rum och inte storlek i kvadratmeter.

I den Fördjupade översiktsplanen för Nyköping tätort beskrivs planindikatorn andel hyresrätter. Den acceptabla nivån i nybyggda flerbostadshus är 30-50% hyresrätter, allt under det anses vara undermåligt. Enligt bostadsstrategin (2016) har endast höginkomsttagare med minst 400 000 kr per år råd att efterfråga nybyggda bostäder av samtliga upplåtelseformer.

NULÄGE

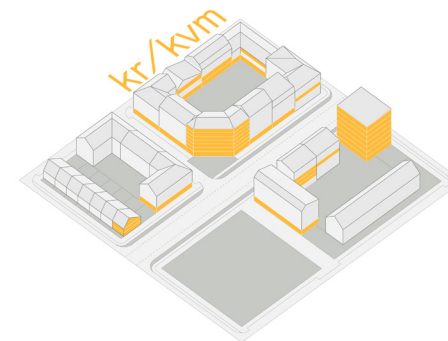
Den vanligaste boendeformen i Nyköping idag är äganderätt av småhus 47,8%. Det som bör tillkomma i Nyköping är därmed hyresrätter i flerbostadshus (24,5%) och bostadsrätter i flerbostadshus (17,8%). Jämfört med snittet i landet finns en lägre andel små lägenheter under 40 kvm i Nyköpings kommun och en högre andel medelstora lägenheter på 71-80 kvm.

Spelshagen har idag både hyresrätter och bostadsrätter, med en majoritet bostadsrätter. Även en blandning mellan lägenheter och parhus.

PLANFÖRSLAG

Planförslaget tillför 460 bostadsrätter varav 184 blir 1-2:or (40 %) och 276 blir 3-4:or (60 %). Nyproducerade bostadsrätter blir ofta dyra och svåra att efterfråga för hushåll med sämre socioekonomiska förutsättningar.

REKOMMENDATION

JÄMN FÖRDELNING

HYRESRÄTTER/BOSTADSRÄTTER

VARIATION

AV LÄGENHETSSTORLEKAR

SLUTSATS

En variation i lägenhetsstorlekar uppnås men inte kommunens egna mål om minst 30% hyresrätter i nybyggda flerbostadshus. Bostadsrätter utesluter även möjligheter att reglera eller subventionera månadskostnader och därmed stora grupper i nettotillskottet bland nyinflyttade i kommunen.

VÄLFÄRDSINDEX

BAKGRUND

Enligt Vision 2030 är social sammanhållning ett av de prioriterade målområdena där kommunen strävar efter en god folkhälsa och att Nyköping ska upplevas som tryggt (2016).

Forskning visar att människors hälsa och levnadsval påverkas av den sociala sfär de befinner sig i. Den fysiska miljön är ett ramverk för alla de sociala interaktioner som sker i en stad och är därför en grundläggande förutsättning för invånarnas hälsa, genom att möjliggöra sociala kontakter, kontroll och tillit. Stadsplaneringen påverkar aktiviteter och de sociala sfärerna och kan stödja eller missgynna olika typer av beteenden (Healthy cities, Malmö stad, 2012). Samtidigt verkar staden genom sin struktur, vilket både synliggör och tillgängliggör stadens utbud och människorna i den för varandra.

FRÅN MÅLDOKUMENT I NYKÖPING KOMMUN

Enligt Vision 2030 - Social sammanhållning:

- Nyköping upplevs som en trygg kommun och strävar efter en god folkhälsa

Enligt Bostadsförsörjningsstrategin:

- Ett välfärdsindex som ökar för kommunen och där differensen mellan olika stads- och kommundelar minskar.

NULÄGE

I Kommunprofil 2016 har ett välfärdsindex tagits fram för att påvisa de geografiska skillnaderna mellan folkhälsan i Nyköpings olika stadsdelar. Indexet består av en sammanräkning av åtta poängsatta indikatorer; *andel förvärvsarbete, disponibel inkomst, ekonomiskt bistånd, andel högskoleutbildade, andel öppet arbetslösa, ohälsotal, sjukpenningdagar och valdeltagande i kommunvalet.*

Av kommunens stadsdelar får Ängstugan/Tjuvholmen högst index med 179 poäng. Spelhagen har idag ett index på 97 medan Brandkärr ligger sämst till med 26 i index. Spelhagen ringas in av stadsdelarna Väster, Högrbrunn/Gumsbacke, Fågelbo/Kungsbacken och Öster som ligger mellan 78-87 i välfärdsindex.

Som kartan till höger visar har villaområdena (i mörkast rött) generellt en högre socioekonomisk status, vilket enligt kartläggningen ger en bättre folkhälsa. Tillsammans med Brandholmen har Spelhagen högst index av flerbostadsområdena (2016).

Spelhagen har en lägre andel barn än tätorten i sin helhet, 1,6 % jämfört med 7,8 %. Det är också den stadsdel i Nyköping som har lägst andel barn samtidigt som andelen som är över 80 år är över genomsnittet, 9 % jämfört med 7,2 % i tätorten i snitt. I Spelhagen har andelen äldre ökat mest de senaste åren, vilket tyder på att de främst är den äldre delen av befolkningen som flyttat in i nyproduktionen (2016).

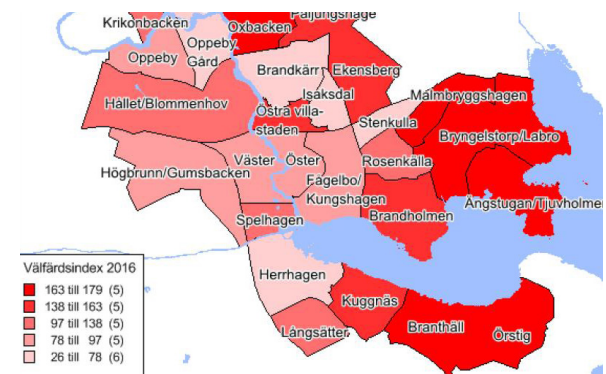
Enligt kommunens bostadsförsörjningsstrategi (2016) är det främst höginkomsttagare i åldergruppen 55+ som efterfrågar nyproducerade lägenheter som är större än 3:or i sjönära lägen. Mindre nyproducerade lägenheter (1-2:or) efterfrågas främst av invånare i 20-årsåldern som inte har möjlighet att få tag på en hyresrätt.

PLANFÖRSLAG

Planförslaget innebär 460 nyproducerade bostadsrätter i sjönära vilket främst efterfrågas av åldergruppen 55+ med hög medelinkomst.

SLUTSATS

Nyproduktionen av lägenheter inom Södra kajen kommer med stor sannolikhet befästa Spelhagen som ett flerbostadshusområde med högre socioekonomisk status och på så vis skapa större kontraster mot stadsdelar med lågt socioekonomiskt index där folkhälsan är lägre.

KOMMUNPROFIL 2016, NYKÖPING KOMMUN

ANDEL LOKALER OCH KONTOR

BAKGRUND

En funktionsblandning mellan bostäder, arbetsplatser och service främjar inte bara en blandad stad utan ger även förutsättningar för att förenkla vardagen. Forskning har dessutom visat att en mångfald av funktioner påverkar transportvalet. Ju större mångfald desto mer benägna är människor att gå, cykla och åka kollektivt eftersom närmiljön erbjuder det som efterfrågas för vardagsbehoven (Ewing & Cervero, 2010).

Funktionsblandning mäts i andel lokalyta av den totala våningsytan (BTA). UN Habitat föreslår i sina riktlinjer för hållbar stadsbyggnad en fördelning av byggnadsytan där 30-60% är handel eller kontor, 30-50% är bostäder och 10% är offentlig service. Minst 40-60% BTA rekommenderas vara avsatt för lokal och kontor.

FRÅN MÅLDOKUMENT I NYKÖPING KOMMUN

Mål enligt den Fördjupade översiktplanen:

- Ge förutsättningar för planering av stadsdelar med en mix av verksamheter och boendeformer.
- Funktionsblandning - bostäder/arbetsplatser

MYCKET BRA 50/50-30/70

ACCEPTABELT 70/30-90/10

DÅLIGT 100/0

Enligt den Fördjupade översiktplanen för Nyköpings tätort (2013) är en acceptabel funktionsblandning 10-30% lokaler medan 50-70% anses vara mycket bra.

NULÄGE

Planområdet består idag av verksamhetslokaler. Inom analysområdet finns skol- och vårdverksamhet, livsmedelsbutikerna Lidl och Hemköp samt Woody bygghandel och arbetsförmedlingen. Utöver det finns ett större utbud av offentlig och kommersiell service på ca 1 km gångavstånd.

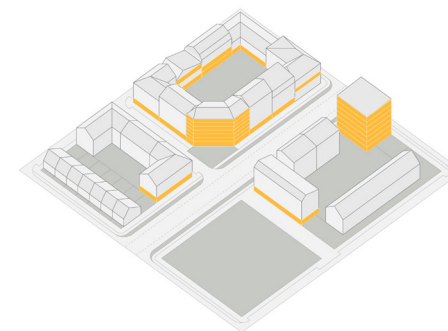
PLANFÖRSLAG

Planförslaget innebär att dagens verksamhetslokaler rivs och ersätts av bostäder. En del av en magasinsbyggnad behålls (ca 600 kvm) och fylls med centrumändamål.

Enligt detaljplanen möjliggörs lokaler för kontor, handel eller service i bottenplan ut mot kajer, stråk och mötesplatser. Den faktiska BTA:n avsatt för lokaler har dock inte specificerats och tas därmed inte med i beräkningarna.

Inom planområdet uppnås (med endast magasinet) 1% BTA till lokaler. Anslutande verksamheter inom analysområdet drar dock upp denna siffra och skapar ett stort utbud av verksamheter inom gångavstånd.

REKOMMENDATION

10-60%

BTA TILL LOKALER ELLER KONTOR

SLUTSATS

Målet om funktionsblandning uppnås inte i planområden men däremot inom analysområdet, vilket är fullt acceptabelt, med tanke på planområdets begränsade storlek.

AKTIVA BOTTENVÅNINGAR

BAKGRUND

För att skapa bebyggelse och gaturum som ger förutsättningar för interaktion och funktionsblandning krävs bottenvåningar som ger möjlighet till antingen visuellt eller fysiskt utbyte mellan ute och inne. Detta beskrivs ibland i termer av bottenvåningars *gränssnitt*, där bottenvåningar som möjliggör interaktion mellan ute och inne anses vara aktiva jämfört med mer slutna, passiva bottenvåningar (Minoura 2016).

Fasadlivet utgörs av flera komponenter, men viktigast för gaturummets kvalitet är typen och tätheten av entréer. Jan Gehl har visat i flera studier (Gehl et al, 2006) att hög entrétäthet behövs för att ett gaturum ska upplevas intressant och levande. LEED Neighborhood och BREEAM Communities rekommenderar också en täthet av entréer (active frontages) för att skapa ett tryggt och levande gaturum. LEED Neighborhood rekommenderar en intervall på inte mer än 10-20 meter mellan entréerna i blandad bebyggelse.

Entrétäthet är ett sätt att mäta potentialen för utbyte men även fasader som endast visar upp verksamheten innanför bidrar i viss mån med att skapa aktiva bottenvåningar och i förlängningen trivsamma, trygga gator. Känslan av kontakt mellan ute och inne stärker upplevelsen av att vara sedd när man vistas i det offentliga rummet, något som Jane Jacobs kallade "eyes on the street" (Jacobs, 1961). Minst 5 entréer per 100 m gata rekommenderas.

NULÄGE

Verksamhetslokalerna idag är stora byggnader med få entréer ut mot stråken.

PLANFÖRSLAG

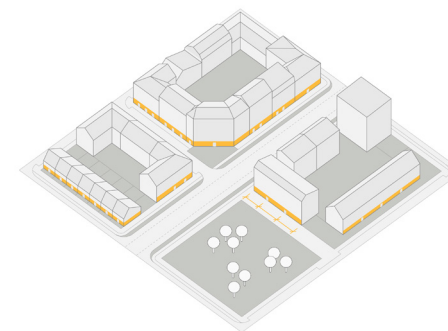
Längs Spelhagsvägen, Stapelgatan och Tolagsgatan vänds entréer ut mot gata men rekommendationen om minst 5 entréer per 100 meter gata uppnås inte.

Västra Skeppsbron och Södra kajen får få eller inga entréer vända ut mot kajstråken. Uteplatser i bottenplan planeras dock längs Södra kajen vilket skapar ett utbyte mellan inne och ute.

PLANFÖRSLAG: ENTRÉERNAS PLACERING

REKOMMENDATION

minst 5 entréer

PER 100 METER GATA

SLUTSATS

Rekommendationen om minst 5 entréer per 100 meter gata uppnås inte inom hela planområdet. Bottenvåningarna mot Västra Skeppsbron riskerar att upplevas som slutna utan varken entréer eller uteplatser i bottenplan.

BEFOLKNINGSTÄTHET

BAKGRUND

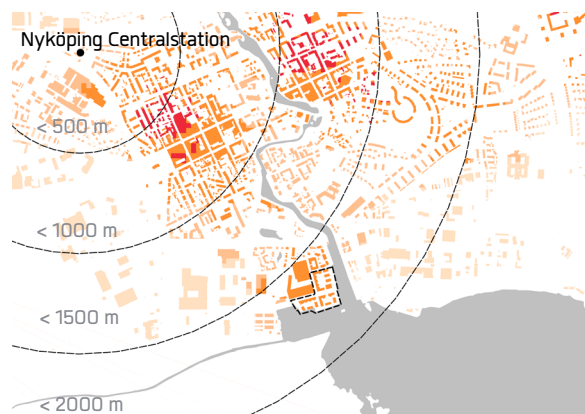
”Städer är täthet och närhet” säger urbanekonomen och Harvardprofessorn Edward Glaeser (Glaeser, 2012). Koncentrationen av människor är stadens själva grundfunktion. Den skapar förutsättningar för möten och utbyten av idéer och tjänster, vilket ger tillväxt och välfärd. Hög täthet innebär att det finns underlag för service och främjar hållbara transporter eftersom det lokala utbudet erbjuder mer av det som behövs för vardagsbehoven.

Befolkningstätheten inom gångavstånd är starkt korrelerad med serviceutbudet inom gångavstånd. UN Habitat rekommenderar minst 100 boende per hektar inom 500 meter från spårstation som en hållbar befolkningstäthet sett till bilberoende och serviceutbud (UN Habitat, 2014).

Enligt studier gjorda kring stationssamhällen i Göteborgsregionen konstaterades att en tomtexploatering på 0,5-1,5 är rimlig i lägen som ligger mellan 500-100 meter från spårstation. En högre täthet måste med andra ord motiveras med närhet till spårstation.

NULÄGE

Idag har Spelhagen relativt få boende per hektar till följd av att stora delar av analysområdet består av verksamhetsområden utan bostäder. Hela stadsdelen Spelhagen ligger också mer än 1000 meter från Nyköping station. Beräknat på antalet boende per

PLAN: BOENDE PER HEKTAR INOM 500 M GÅNGAVSTÅND

0-20 20-40 40-60 60-80

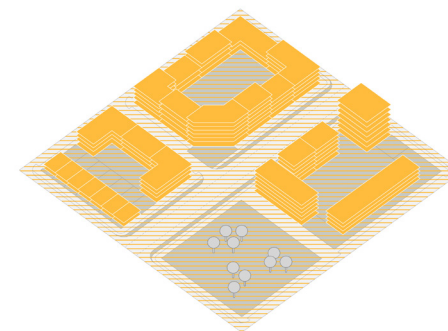
hektar inom 500 meters gångavstånd uppnås 12 boende per hektar i Spelhagen idag, till följd av att majoriteten av området består av verksamhetsområde.

PLANFÖRSLAG

I och med planförslaget ökar antalet boende per hektar till 20 inom analysområdet. Antalet boende per hektar inom planområdet är däremot 281, vilket beror på att förslaget innebär en tomtexploatering på Kv 1: **2,3**, Kv 2: **2,8** och Kv 3: **3,4**.

Kartan ovan visar att antalet boende per hektar inom 500 meters gångavstånd blir lika högt som större delen av stadskärnan i Nyköping.

REKOMMENDATION

minst 100 pers/ha

INOM 500 M FRÅN KOLLEKTIVTRAFIK

ANALYSRESULTAT

20 pers/ha

INOM ANALYSOMRÅDET

SLUTSATS

Befolkningstätheten ger ett ökat underlag för lokal service inom stadsdelen. Planförslaget innebär en tomtexploatering som med fördel placeras inom 500 meter från hållplats.

SKOLOR

BAKGRUND

För att undervisningen i skolan ska fungera måste det finnas en bra skolgård där barnen kan röra sig, springa och leka. Forskning visar att detta påverkar studieresultatet (Social- och helsedirektoratet, 2003).

Det är dessutom viktigt att säkerställa att barnens skolväg är trafiksäker. Att barnen kan gå till skolan är en viktig del i att stimulera och medverka till att barnen blir mer fysiskt aktiva.

FRÅN MÅLDOKUMENT I NYKÖPING KOMMUN

Enligt policy för miljö och folkhälsa:

- Enligt policyn ska alla barn och unga rustas för att i framtiden kunna göra hälsosamma och miljövänliga val samt ha möjlighet att vistas i hälsosamma och inspirerande utom- och inomhusmiljöer både på fritiden och iförskola/skola.

För att en elev ska ha rätt till skolskjuts på grund av lång väg till skolan ska avståndet överstiga:

- 3 km för årskurs F – 3
- 4 km för årskurs 4 – 6
- 5 km för årskurs 7 – 9
- 6 km för gymnasieskolan

Enligt den Fördjupade översiktsplanen för Nyköping tätort och Skavsta föreslås bebyggelse för skoländamål inom Spelhagen.

NULÄGE

Inom analysområdet idag finns ett gymnasium med hotell- och restauranginriktning (Nyköping strand utbildningscentrum) med ca 200 elever. Någon grundskola finns inte.

PLANFÖRSLAG

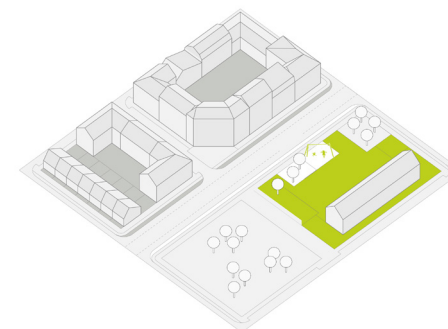
Ingen skola tillförs i planförslaget, vilket innebär att barn kommer att behöva korsa vältrafikerade gator för att ta sig till skolan. Avståndet till närmaste grundskola ligger på ett avstånd mellan 800-1000 m.

Utemiljöerna på befintliga skolor utanför analysområdet har inte analyserats.

SLUTSATS

Grundskola nås inom 2 km gångavstånd men hastigheten på Hamnvägen, som måste korsas, överstiger 30 km/timmen.

REKOMMENDATION

högst 30 km/h

HASTIGHET VID SÄKRA SKOLVÄGAR

max 2 km

TILL SKOLA

FÖRSKOLOR

BAKGRUND

Begränsade möjligheter för barn och unga att röra på sig i sin närmiljö är en folkhälsofråga och närhet till förskola och skola underlättar vardagslivet. Tillgången på friytor för lek och utesvistelse är i PBL definierat som ett allmänt intresse och barnens rätt till lek, vila och rekreation anpassad till barnets ålder måste bevakas enligt artikel 31 i Barnkonventionen (1989).

Förskolegårdens storlek och utformning sätter ramar för antalet aktiviteter och möjligheten för

FRÅN MÅLDOKUMENT I NYKÖPING KOMMUN

Enligt policy för miljö och folkhälsa:

- Enligt policyn ska alla barn och unga rustas för att i framtiden kunna göra hälsosamma och miljövänliga val samt ha möjlighet att vistas i hälsosamma och inspirerande utom- och inomhusmiljöer både på fritiden och i förskola/skola.

För att en elev ska ha rätt till skolskjuts på grund av lång väg till skolan ska avståndet överstiga:

- 3 km för årskurs F – 3
- 4 km för årskurs 4 – 6
- 5 km för årskurs 7 – 9
- 6 km för gymnasieskolan

barnen att utmana och utveckla sin fysiska, mentala och sociala kompetens. Då föräldrars kunskap om platser och utemiljöer i sin omgivning varierar, ofta i samverkan med socioekonomiska förutsättningar, blir närmiljöns utbud viktigare för barn än för vuxna som rör sig längre ifrån hemmet. För att barn ska få lika möjligheter och förutsättningar att utvecklas, oberoende av föräldrar, är kvaliteten på förskolans närmiljö viktig att upprätthålla (Karsten, 2016).

NULÄGE

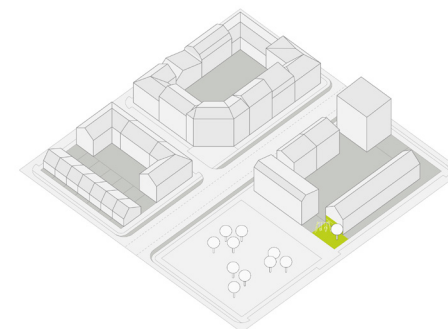
Enligt Nyköping kommun är det stor brist på förskoleplatser och kommunen riskerar att inte klara garantitiden som innebär att barnet ska få förskoleplats inom 4 månader. Behovet gäller både personal och lokaler och kommunen överväger att komplettera med paviljonger för att lösa situationen temporärt (2017b).

Inom analysområdet finns ingen förskola idag. Utemiljöerna på befintliga skolor utanför analysområdet har inte analyserats.

PLANFÖRSLAG

Ingen förskola tillförs i planförslaget, vilket innebär att barn kommer att behöva korsa trafikerade huvudvägar för att ta sig till förskolan. Avståndet till närmaste förskola ligger på ett avstånd mellan 700-1000 m.

REKOMMENDATION

högst 30 km/h

HASTIGHET VID SÄKRA SKOLVÄGAR

max 1 km

TILL FÖRSKOLA

SLUTSATS

Förskola nås inom 1 km gångavstånd från de nya bostäderna, men inte via trygga gångstråk. Bristen på förskoleplatser kan göra det svårt för barnen att få plats på närmaste förskola.

VÅRDLOKALER

BAKGRUND

Behovet av vård varierar över en livstid. För de som har löpande behov av kontakt med vården är närheten något som förenklar vardagen. Tillgång till vårdlokaler är en fråga om trygghet både i form av den upplevda tillgängligheten (till exempelvis vårdcentraler eller apotek) men även mer konkret eftersom vårdtjänster skapar flöden av människor och aktivitet över dygnets timmar. I brist på andra mer konkreta mått föreslår Spacescape att en analys över antalet och variationen av tillgängliga vårdlokaler görs.

Befolkningen i åldersgrupperna 65-79 år och 80+ ökar dramatiskt fram till 2020 i Nyköping, vilket leder till ett ökat behov av vård- och omsorgsplatser för äldre. Behovet att senior- eller trygghetsboende, gruppboendestäder och serviceboendestäder för personer med funktionsnedsättningar bedöms också vara akut (Nyköpings kommun, 2016).

FRÅN MÅLDOKUMENT I NYKÖPING KOMMUN

Enligt Bostadsförsörjningsstrategin:

- Säkerställa att Division Social omsorg är delaktig vid planeringen av nya bostadsområden för att det sociala perspektivet ska tillgodas.

NULÄGE

Idag ligger vårdcentralen Stadsfjärden och Kvinnohälsan Stadsfjärden inom analysområdet.

PLANFÖRSLAG

Ingen vårdanläggning, boende med särskilt stöd, daglig verksamhet eller apotek föreslås i planförslaget. Avståndet till vårdcentralen är kort och varierar mellan 330-600 meter från bostäderna som tillkommer.

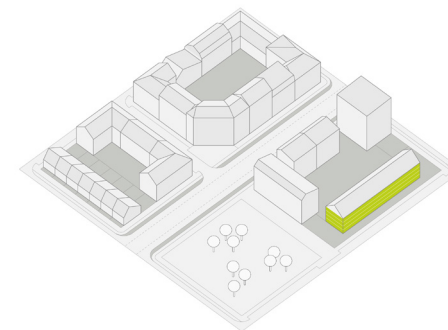
SLUTSATS

De som flyttar in i området kommer att ha god tillgång till vårdlokaler inom analysområdet.

VÅRDCENTRALEN STADSFJÄRDEN (SÖDERMANLANDS NYHETER, 2017)

REKOMMENDATION

antal & variaton

AV VÅRDLOKALER

MÖTESPLATSER

Det offentliga rummets struktur och platser har en avgörande betydelse för att skapa en jämn fördelning och vistelseutbud inom ett område. Hur bostadsområden planeras påverkar i hög grad vilka möjligheter för rekreation, deltagande och möten som skapas. I modellen analyseras fördelning genom närhet till bl.a. lekplatser, torg och grönytor. Utformningen och lokaliseringen av dessa platser påverkar vilka möten och aktiviteter som sker i vardagslivet.

Forskning visar att individer med olika bakgrund alltmer sällan möts i vardagslivet, vilket leder till ett begränsat utbyte mellan samhällsgrupper. Det är därför avgörande att skapa offentliga rum, målpunkter och mötesplatser där ett utbyte mellan olika grupper i samhället och boende i olika stadsdelar uppmuntras och möjliggörs.

ANALYSER

- Närhet till aktivitetspark
- Närhet till torgyta
- Närhet till grönyta
- Andel friyta inom planområdet
- Kvm friyta per boende
- Tillgängligt vatten
- Närhet till idrottsyta
- Utbud och variation av kulturlokaler
- Närhet till evenemangsyta
- Platsens identitet och kulturvärden

MODELL FÖR SOCIAL KONSEKVENSPANALYS

De "tända" delarna visar de faktorer som analyseras under Mötesplatser.

LEKPLATS

BAKGRUND

Offentliga platser att leka på är avgörande för barns fysiska, mentala och sociala utveckling. Barn behöver utrymme för bra lekplatser som erbjuder en mångfald av aktiviteter, fysiska utmaningar och möten med andra barn och vuxna både från stadsområdet och från andra delar av staden.

Tillgång till rymliga utemiljöer i anslutning till förskola, skola och bostad har visat sig avgörande för så mycket som en tredjedel av barns behov att röra på sig (Movium, 2016). Lekplatser som ligger inom fem minuters gångavstånd från skolan eller hemmet används i störst utsträckning till vardags. Om avståndet till lekparken gör att barnet blir beroende av vuxna för att ta sig dit, riskerar detta att dra ned aktivitetsnivån markant, då barns rörelsefrihet mins-

FRÅN MÅLDOKUMENT I NYKÖPING KOMMUN

Enligt Folkhälsoprogrammet ska staden:

- Utforma lekplatser och skolgårdar som främjar barnens leklust och aktivitet.
- Inspirera till lek.

Enligt Översiktplanen ska stadsmiljön skapa:

- Trygga och goda uppväxtvillkor
- Ökad fysisk aktivitet

kat de senaste decennierna (Boverket 2015, Karsten 2016). Det bör därför inte vara längre än 500 meter till en lekplats från varje fastighet i analysområdet.

Vid ett flertal inventeringar av lekplatser i Sverige har det visat sig att knappt 1 % av dessa är utformade på ett sätt som möjliggör lek för barn med olika funktionsvariationer (Faskunger, 2007).

NULÄGE

Idag finns inga offentliga lekplatser inom plan- eller analysområdet

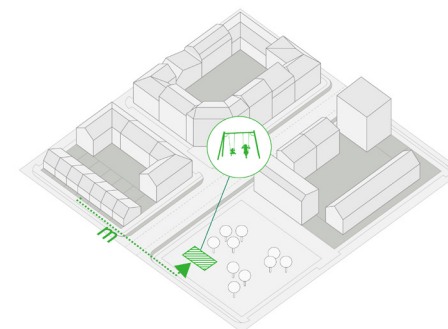
PLANFÖRSLAG

En offentlig lekplats tillkommer i de västra delarna av planområdet, där den befintliga grönytan görs om till strandpark med lekplats och utegym. Lekplats nås därför inom 500 meters gångavstånd från samtliga bostäder. I övrigt tillförs också lekelement längs kajstråket, som delvis är synliga från planerade uteserveringar och möjliggör föräldrars överblick. Förslag på möjliga lekelement som anges i gestaltungsprogrammet är ett sagorum, lekskulpturer och träspånger.

Hängmattor, badstegar och strandparker kan också tänkas tilltala även äldre barn och ungdomar.

Gårdsmiljöerna kommer att innehålla lekelement för barn i olika åldrar.

REKOMMENDATION

max 500 m

GÅNGAVSTÅND TILL LEKPLATS

SLUTSATS

Tillkomsten av en lekplats inom planområdet gör att lek nås inom 500 meters gångavstånd utan att barn boende i de tre kvarteren behöver korsa några trafikerade stråk.

Lekelement, strandpark och badstegar som integreras längs kajstråken skapar också en lekfull och inspirerande miljö som har potential att locka till sig besökare från andra delar av staden.

AKTIVITETSPARK

BAKGRUND

Statens folkhälsoinstitut beskriver parken som en av de viktigaste platserna i ett bostadsområde då närheten till dessa uppmuntrar till fysisk aktivitet och skapar välbefinnande. Studier visar även att områden med fler parker har en högre andel personer som promenerar eller cyklar (Faskunger, 2007).

För att grönområden ska få ett stort utbud av kvaliteter och rekreationsvärden krävs att de har en yta och en utformning som rymmer dessa värden och kvaliteter. Grönområdets multifunktionalitet är i sig attraktivt. Analyser genomförda på Stockholms stad visar att ett minimimått krävs på parkytor för att det ska finnas rum för utrymmeskrävande funktioner så som bollspel, sport, promenader och rofylldhet. En minsta storlek på aktivitetsparker anses därför vara 1 hektar.

NULÄGE

Inom analysområdet ligger Parken i hamnen i Östra hamnen, Vallarna och parkytan väster om Arnöleden som utgör större parkytor som möjliggör olika aktiviteter.

PLANFÖRSLAG

Ingen ny parkyta tillförs i planförslaget men från de tillkommande bostäderna nås aktivitetspark inom 500 meters gångavstånd.

VALLARNA (GOOGLE MAPS)

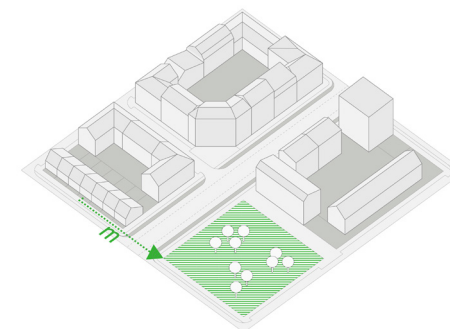

PARKEN I HAMNEN (GOOGLE MAPS)

PARKEN VÄSTER OM ARNÖLEDEN (GOOGLE MAPS)

REKOMMENDATION

max 500 m

GÅNGAVSTÅND TILL AKTIVITETSPARK

SLUTSATS

Rekommendationen om max 500 meters gångavstånd till aktivitetspark uppnås från samtliga bostäder inom planområdet.

TORGYTA

BAKGRUND

Torg som placeras strategiskt och utformas rätt utgör en viktig del i staden som mötesplats och samlingsrum (Hillier, 1996). I rapporten "Jämlika livsvillkor och stadsbyggande" problematiseras att individer med olika bakgrund i allt mindre omfattning möter varandra i vardagslivet (2016). Här fyller torg en viktig funktion, speciellt om de placeras där många människor rör sig naturligt i anslutning till kollektivtrafikhållplatser eller centrala stråk. Olika typer av användning och förhållanden för mikroklimat så som sol, vind och sittplatser är också avgörande för att skapa förutsättningar för längre vistelser under flera tider på dygnet (Gehl, 2008). Det är även av vikt att utformningen av torget inte skapar dolda eller skymda platser som kvällstid kan upplevas som otrygga (Boverket et al, 2010).

Nätverket Healthy Cities (som är en del av WHO) betonar vikten av att utforma torg där människor över generations- och kulturgränser kan mötas, vilket bidrar till att skapa trygghet. För att skapa väl använda platser i nya bostadsområden rekommenderar de att i ett tidigt skede involvera en framtida befolkning för att utforma attraktiva mötesplatser såsom torg.

NULÄGE

Idag finns inga torgytor inom analysområdet.

PLANFÖRSLAG

I planförslaget tillförs ingen större torgyta, dock ett så kallat "parktorg" som består av bevarade träd och körbar yta mellan kvarteren.

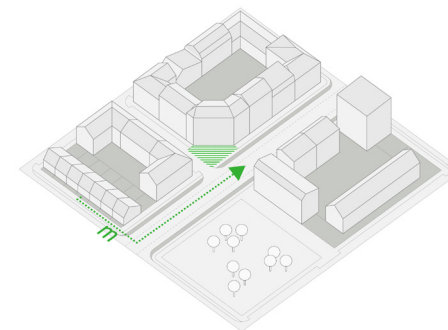
På en intilliggande fastighet (ANA 11) planeras också för en mindre torgyta, Valdemars torg, som kommer att nås i anslutning till Södra kajen och Spelhagsvägen.

Stora torg, Smörtorget och Östra torget inne i stadskärnan nås på 730-1030 meters gångavstånd.

SLUTSATS

Rekommendationen om max 800 meters gångavstånd till torgyta uppnås.

REKOMMENDATION

max 800 m
GÅNGAVSTÅND TILL TORG

NÄRHET TILL GRÖNYTA

BAKGRUND

Gröna platser i staden ger möjlighet till rekreation, rofylldhet och närhet till vardagliga naturupplevelser. Forskning visar att närhet till gröna stadsrum med i huvudsak vegetationstäckt mark främjar hälsa och välbefinnande (Grahn & Stigsdotter, 2003). Boende som har nära till grönytor har visat sig använda dessa oftare och längre stunder och uppvisar färre stressrelaterade besvär. Speciellt barn har visat sig vara friskare om de bor närmare grönområden (Healthy cities, 2013). Därför behövs det grönområden nära bostäder och arbetsplatser i städer. Forskning har visat att vi till vardags inte går längre än 200-300 meter till grönområden (Grahn & Stigsdotter, 2003). I den fördjupade översiktsplanen är riktlinjen för Nyköping tätort max 200 meter (Nyköping kommun, 2013).

Närheten blir extra avgörande för människor med olika funktionsnedsättningar men även barn som idag i genomsnitt uppskattas ha en rörelsefrihet på ca 300 meter (Boverket, 2015).

FRÅN MÅLDOKUMENT I NYKÖPING KOMMUN

Enligt den Fördjupade översiktsplanen:

- För att avståndet till grönområde ska anses vara mycket bra ska avståndet mellan bostad och grönområde inte överstiga 200 meters gångavstånd

I Nyköping är tillgången till grönområden relativt god och 2014 nådde 71% av befolkningen inom Nyköping tätort grönområde inom 200 meters gångavstånd (Kommunprofil, 2016).

NULÄGE

Idag finns en mindre grönyta längs södra kajen i direkt anslutning till småbåtshamnen.

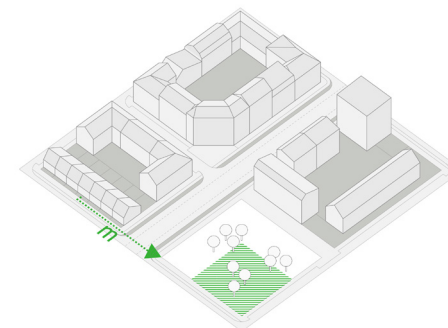
PLANFÖRSLAG

I och med att grönytan på södra kajen tas i anspråk för ny bebyggelse och inte ersätts, ökar gångavståndet till 240-300 meters gångavstånd för bostäderna närmast kajen. Kajstråken kommer dock att gestaltas som gröna promenadstråk, vilket erbjuder andra gröna kvaliteter inom planområdet.

SLUTSATS

Majoriteten av bostäderna inom planområdet ligger mellan 240-300 meters gångavstånd från närmaste grönyta.

REKOMMENDATION

max 200 m

GÅNGAVSTÅND TILL GRÖNYTA

KARTA: GÅNGAVSTÅND TILL GRÖNYTA

■ Grönyta ■ <200 m ■ >200 m

ANDEL FRIYTA & KVM FRIYTA PER BOENDE

BAKGRUND

Ett sätt att beskriva hur mycket markyta som avsätts för offentliga platser i ett område är hur stor andel av den totala markytan som de offentliga platserna upptar. Det är ett vanligt mått på markanvändning inom stadsplanering. I städer som New York, London, Paris och Stockholm, som ofta hamnar högt i internationell ranking av attraktiva städer, består markytan till 10-20% av offentlig friyta. FNs organ för boende och stadbyggnadsfrågor, UN Habitat, har gjort studier kring detta mått och kommit fram till en rekommendation om minst 15% offentlig friyta för att tillgodose behovet av torg, parker och naturområden (UN Habitat, 2014). Därför rekommenderas minst 15% friyta.

För att mäta hur mycket offentlig friyta som faktiskt finns tillgänglig för befolkningen kan tillgången till friytan delas på antalet människor som bor inom området. På så sätt tas måttet kvadratmeter offentlig friyta per boende fram. Världshälsoorganisationen (WHO) rekommenderar minst 9 kvm offentlig friyta per boende (2012).

NULÄGE

Idag finns 16 % friyta inom analysområdet, och inom planområdets avgränsning 21 %.

PLANFÖRSLAG

I och med att parkytan längs södra kajen exploate-

ras sjunker andelen friyta från 28 % till 21 % inom planområdet medan analysområdet fortsatt har 16 % friyta.

Då stora delar av analysområdet utgörs av verksamhetsområden utan bostäder är det få boende som delar på ytan, vilket leder till 79 kvm per boende inom analysområdet. Inom planområdet uppnås endast 7 kvm friyta per boende.

SLUTSATS

Andelen friyta och kvm friyta per person uppnås inom analysområdet.

ANALYSRESULTAT

16%

OFFENTLIG FRIYTA UPPNÅS INOM ANALYSOMRÅDET

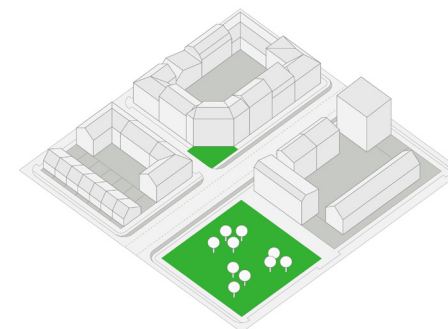
79 kvm

FRIYTA PER BOENDE INOM ANALYSOMRÅDET

7 kvm

FRIYTA PER BOENDE INOM PLANOMRÅDET

REKOMMENDATION

minst 15%

OFFENTLIG FRIYTA

minst 9 kvm

FRIYTA PER BOENDE

VATTENKONTAKT

BAKGRUND

Liksom parkområden lockar kajer och öppna vattenytor till sig människor, vilket bidrar med stadsliv samtidigt som en känsla av skärgård, båtliv och inslag av hamnverksamhet bidrar starkt till ett områdes karaktär. Studier har även visat att närhet till vatten och badplatser korrelerar med promenadvanor och den sammantagna fysiska aktiviteten i ett bostadsområde (Faskunger, 2007).

Enligt den Fördjupade översiktsplanen för Nyköpings tätort ska avståndet mellan bostad och vattenområde inte överstiga 200 meters gångavstånd för att anses vara mycket bra (2013).

NULÄGE

Idag består Södra kajen närmast vattnet av grönyta blandat med p-platser och små sjöbodar. Platsen kan upplevas som att det är otydligt om den är till för allmänheten. Småbåtsklubben ligger i direkt anslutning till kajen och har ca 150-200 platser för fritidsbåtar.

FRÅN MÅLDOKUMENT I NYKÖPING KOMMUN

Enligt den Fördjupade översiktsplanen:

- För att avståndet till vattenområde ska anses vara mycket bra ska avståndet mellan bostad och vattenområde inte överstiga 200 meters gångavstånd.

Östra hamnen har en tydligt offentlig utformning som uppmuntrar till vistelse.

PLANFÖRSLAG

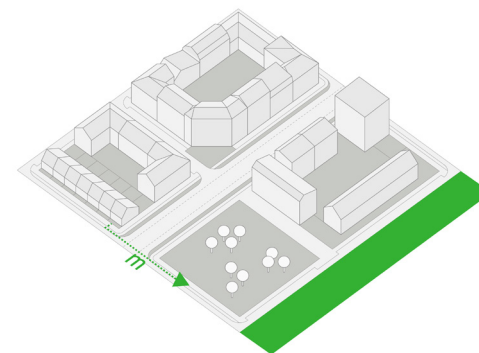
Planförslaget innebär att ytan som är tillgänglig för allmänheten minskar. Kajen och det tillkommande trädäcket utformas dock så att det blir tydligare att ytan är till för boende och besökare, såväl som småbåtsägare.

Södra kajen, som tidigare varit tillgänglig med bil och delvis fungerat som markparkering, utformas nu främst för gående och förbättrar trafiksäkerheten längs stråket. Medlemmar i småbåtsklubben kan dock uppleva minskad tillgänglighet med bil.

SLUTSATS

Västra Skeppsbron och Södra kajen får en tydligare offentlig utformning och anpassas mer till gående. Den tillgängliga ytan i direkt anslutning till vattnet minskar i storlek, men får en mer välgestaltad karaktär med aktiviteter som lockar till vistelse vid vattnet.

REKOMMENDATION

tillgängligt

VATTEN

ÖSTRA HAMNEN (NYKÖPING KOMMUN, 2017)

IDROTTSYTA OCH BOLLPLANER

BAKGRUND

Forskning visar att närheten till anläggningar för fysisk aktivitet har stor betydelse för om människor rör på sig regelbundet. Antalet platser och faciliteter inom ett område har stark korrelation med förekomsten av regelbunden fysisk aktivitet hos de boende (Faskunger, 2007).

Stockholms stad tillsammans med Stockholms universitet har studerat vilka som använder olika typer av planlagda utomhusytor för spontanidrott i Stockholm. Studien visar att pojkar och män är överrepresenterade och utgör 80 % av de som nyttjar platser för näridrott. Störst skillnader syns på fotbollsplaner och anläggningar för skateboard (2012). Studier visar också att barn till högutbildade och socioekonomiskt starka föräldrar rör sig mer än barn till socioekonomiskt svaga föräldrar (Faskunger, 2007).

FRÅN MÅLDOKUMENT I NYKÖPING KOMMUN

Enligt Fördjupad översiktsplan:

- För att avståndet till rekreativ möjlighet (badhus, motionsspår, fotbollsplan mm) ska anses vara mycket bra ska avståndet mellan bostad och rekreativ möjlighet inte överstiga 1000 meters gångavstånd.

Trygghet och säkerhet är viktiga faktorer för att äldre regelbundet ska vara fysiskt aktiva. För ålderspensionärer visar studier också samband mellan mycket promenader, upplevd trygghet, medborgaranda och antalet närliggande anläggningar (ibid). Idrottsytor rekommenderas därför ligga max 1000 meter från fastigheterna inom planområdet.

NULÄGE

Idag är det främst Rosvalla, nordöst om planområdet, som erbjuder ett kluster av idrott ute och inne. Även Parken i Hamnen tillhandahåller ytor för volleyboll, fotboll, basket och en skatepark.

PLANFÖRSLAG

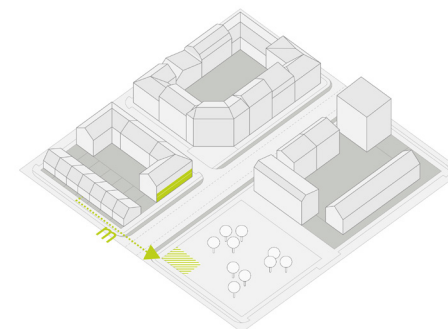
Inga större ytor eller lokaler för idrott tillkommer i planförslaget. Samtliga fastigheter ligger dock inom 1000 meters gångavstånd från idrottsytorna (basket, fotboll och volleyboll) i Parken i Hamnen på andra sidan ån.

Längs Södra kajen tillkommer utegym, badstegar och fiskebryggor som bidrar till måluppfyllnaden och knyter an till rikintresset för friluftsliv längs Skeppsbron. Dansbanan längs Västra Skeppsbron uppmuntrar också till aktivitet och rörelse.

SLUTSATS

Rekommendationen om max 1000 meters gångavstånd till idrottsyta uppnås inom planområdet.

REKOMMENDATION

max 1000 meter

TILL IDROTTSYTA

EVENEMANGSYTA

BAKGRUND

För att skapa målpunkter och mötesplatser är evenemangsplatser och flexibla ytor för tillfälliga verksamheter viktiga för att ge en känsla av deltagande och inflytande över sin närmiljö. De senaste åren har intresset och förekomsten av marknader, torg-handel, food trucks, loppisar och nya sätt att samla människor ökat och blivit en del av att skapa temporära eller mer återkommande målpunkter.

Evenemangsytor är viktiga för nyproducerade områden för att stärka en platsidentitet.

NULÄGE

Inom analysområdet kännetecknas den östra sidan av hamnen som en plats för evenemang och folkliv under sommarhalvåret, då bebyggelsen innehåller flera populära restauranger.

FRÅN MÅLDOKUMENT I NYKÖPING KOMMUN

Enligt Vision 2030 – Social sammanhållning:

- Att kunna påverka den vardag man är en del av som brukare eller anhörig är självklart. I förskola, skola, omsorg och äldreomsorg är upplevelsen att man kan påverka sin vardag

PLANFÖRSLAG

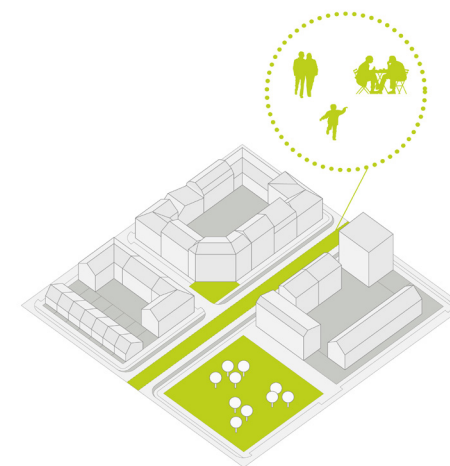
Med det nya museet och kajstråket finns potential att skapa evenemangsplatser som lockar besökare till stadsdelen och möjliggör egna initiativ från boende.

Ytan framför det nya länsmuseum kan bli en aktiv evenemangsplats om verksamheter och utställningar tillåts läcka ut.

Länsmuseum planerar även att tillhandahålla lokaler och verkstäder som eventuellt kan möjliggöra att boende tillåts hyra ytor för pedagogisk verksamhet eller festligheter.

SLUTSATS

Evenemangsplatser kommer att finnas tillgängliga både inomhus och utomhus inom analysområdet.

flexibla ytor

MED EN VARIATION INOMHUS & UTMOMHUS

ÖSTRA HAMNEN (REMAX SVERIGE)

NYINVIGNING ÖSTRA HAMNEN (NYKÖPING KOMMUN, 2014)

UTBUD AV KULTURLOKALER

BAKGRUND

För att skapa ett jämlikt utbud av kulturellt kapital krävs platser där kostnadsfria aktiviteter kan äga rum. Dessa måste vara tillgängliga, kommunikativa och väl synliga då det enligt forskaren Lia Karsten är vanligt att t.ex. familjer med lägre utbildnings- och inkomstnivå, i brist på kunskap och lokalkännedom, stannar hemma istället för att besöka olika kulturella verksamheter. Tillgången till möjligheter att delta i kulturella och sociala sammanhang utanför skolan ger en ökad känsla av deltagande och påverkan hos barn (2016). Kultur och konst kan även ses som ett verktyg för att minska rädsla och fördomar mellan människor (Dahlin, 2015)

NULÄGE

Sörmlands nya länsmuseum väster om planområdet

FRÅN MÅLDOKUMENT I NYKÖPING KOMMUN

Enligt Vision 2030 – Social sammanhållning:

- Nyköping erbjuder ett rikt kultur- och fritidsliv, där alla kan vara delaktiga i samhälls- och kulturlivet oavsett ålder, kön, etnicitet, funktionsnedsättning, sexuell läggning och religion
- Skapa mötesplatser för samtal, kultur och fysiska aktiviteter i samverkan med föreningsliv och näringsliv.

blir en målpunkt inom analysområdet. Utställningarna öppnade i november 2018 och visar stads- och kulturhistoria, samt kommunens bildarkiv. Här planeras även för pedagogiska verkstäder och konsertlokal för en blandad kulturupplevelse för besökare.

Det nya länsmuseet har dessutom potential att bli ett besöksmål för skolelever från Nyköping och Sörmland som vill lära sig mer om länets kultur och historia. I övrigt finns inga kultur- eller samlingslokaler inom analysområdet.

I Parken i Hamnen finns dock tillgång till laglig vägg för graffitimålning.

PLANFÖRSLAG

Inom planområdet tillkommer inga lokaler för kulturändamål, däremot presenteras lägen för gemensamhetslokaler i majoriteten av husen.

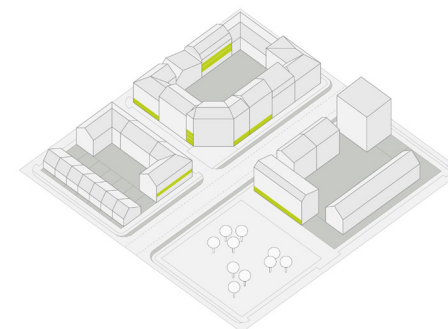
SLUTSATS

Boende i analysområdet kommer att ha god tillgång till ett större besöksmål som erbjuder olika typer av kulturutövande, både inomhus och utomhus.

SLÖJD I MUSEETS VERKSTÄDER (2019)

REKOMMENDATION

antal & variation

AV KULTUR- OCH SAMLINGSLOKALER

SÖRMLANDS LÄNSMUSEUM – SVT SÖRMLAND (2018)

PLATSENS IDENTITET OCH KULTURVÄRDEN

BAKGRUND

Platsidentitet kan beskrivas och förklaras på flera sätt men tolkas här som karaktärsdrag som invånare identifierar sig med, både genom individuella eller kollektiva berättelser. Karaktärsdrag, unika företeelser, utformning, aktiviteter, funktioner och verksamheter kan vara viktiga faktorer i att etablera

FRÅN MÅLDOKUMENT I NYKÖPING KOMMUN

Enligt Fördjupad översiktsplan:

- Ny bebyggelses skala bör anpassas till den omgivande bebyggelsen. Nya byggnader längs gata bör till exempel utföras sammanbyggda och med längd som har den befintliga äldre bebyggelsen som förlaga.
- Högre ny eller påbyggd befintligt bebyggelse upp till 4-5 våningar kan i prövas i stadskärnans utkanter, och då främst utföras i det inre av kvarteren eller med indragna kungsvåningar mot gata.
- Äldre byggnader som har stor betydelse för stadens själ och identitet bör om möjligt stå kvar och utvecklas för nya ändamål.
- Kulturmiljön är på så sätt en viktig förutsättning för stadens utveckling och tillväxt. Dess värden bör utnyttjas och om möjligt förstärkas, vilket kan ske genom positiva tillskott av ny bebyggelse.

olika berättelser om en plats (Borén & Koch, 2009).

Kulturvärden kan i sin tur handla om både bevarandet av materiella kulturmiljöer men också om tillskapandet av nya värden. Exempel på detta är offentlig konst och arkitektur, vilket har potential att fungera som en resurs för utvecklingen av platsidentitet (Legeby mfl., 2016).

Enligt den Fördjupade översiktsplanen (2013) för tätorten bör ny bebyggelse anpassas till skalan på omgivande bebyggelse och 4-5 våningar kan prövas i stadskärnans utkanter. I övrigt förordas låga, täta miljöer som framhäver Nyköpings identitet och småstadskaraktär.

NULÄGE

Idag består planområdet av lägre magasinsbyggnader i tegel samt nio sjöbodar på en grönyta som ligger i direkt anslutning till småbåtshamnen. Den senaste tillkommande bebyggelsen i Spelhagen varierar mellan 2-4 våningar utöver, den ersatta silon med sina 17 våningar.

Spelhagens östra del beskrivs som en viktig del av Nyköpings industrihistoria och delar av området klassas som riksintresse för friluftsliv för sin närhet till Nyköpingsån.

Både Östra och Västra hamnen har de senaste åren fått en upprustning för att öka framkomligheten och aktiviteten i hamnområdet. Östra hamnens restauranger med uteserveringar har blivit en viktig tillgång för Nyköping, och en populär plats för både invånare och besökare.

SJÖBODAR SÖDRA HAMNEN IDAG (GOOGLE MAPS)

BEBYGGELSEKARAKTÄR VÄSTRA HAMNEN IDAG (GOOGLE MAPS)

BEBYGGELSEKARAKTÄR ÖSTRA HAMNEN IDAG (GOOGLE MAPS)

PLANFÖRSLAG

I planförslaget tillkommer flera hus som tillför en annan karaktär och skala än vad som redan finns på platsen idag. Det uppdaterade förslaget använder dock en färgskala som bättre överensstämmer de som finns i industriområdet idag.

Bevarandet av ett halvt magasin kan anses följa riktlinjerna i den fördjupade översiktplanen, genom att utveckla äldre byggnader för nya ändamål. Dock saknas förtydligande om varför den övriga magasinbebyggelsen rivs och vilken avvägning som gjorts.

Sörmlands länsmuseum och Länsstyrelsen argumenterar för att planerna påverkar stadssiluetten negativt och att färger, materialval och utformning ska knyta an till hamnens historia. De menar även att magasinbyggnader och sjöbodarna som rivs kräver vidare kulturvärdesutredning (2017). Tidigare planförslag hade stadsradhus som efterliknande sjöbodarna i kvarter 2 och 3, men dessa är ersatta i det nyare förslaget.

I samrådsredogörelsen (2017) var invånare främst kritiska till hur planförslaget plockar upp platsens identitet och kulturmiljö i utformningen. Den planerade skalan får kritik och det finns en oro för att de höga husen nära vattnet ska leda till överexploaterade miljöer som får konsekvenser för hela området. En majoritet av de närboende uttrycker även oro för skymd utsikt.

Perspektiv över Björkfortorget och den bevarade delen av Magasinet med ny användning (2019).

SLUTSATS

I och med att platsen förändras från ett verksamhetsområde till ett bostadsområde ändras karaktären längs Västra Skeppsbron och Södra kajen. Den befintliga identiteten kommer att omvärderas och utvecklas i och med att fler kommer att vistas på platsen dagligen.

Bebyggelsen tillför en annan skala till området, men i vilken utsträckning den förstärker eller motstider platsens identitet är en fråga som är svår att dra objektiva slutsatser kring.

Magasinet's ändrade funktion med offentlig verksamhet har möjlighet att locka besökare och samtidigt berätta om platsens historia och kulturmiljö. Tillkomsten av nya arkitektoniska uttryck kan också tillföra nya kulturvärden och skapa flera lager av berättelser på platsen.

Motståndet mot förslaget visar dock på behovet av fortsatt dialog om vilka kvaliteter som är viktiga att lyfta och vilka kulturvärden som är bevaransvärda i planområdet.

3. REKOMMENDATIONER

TILLGÄNGLIGHET

Gångnät Spelhagen ligger avskilt i strukturen och trafiksäkra kopplingar över Hamnvägen blir viktiga för att få in flöden av människor ner mot kajen.

Cykelnät Cykelnätet förbättras lokalt i och med planförslaget, och skyltning som visar avstånd till kollektivtrafik och andra målpunkter blir viktigt för att uppmuntra cykling, som ett alternativ till bilen. Kopplingarna mot centralstationen uppnår inte målen i cykelplanen och måste ses över för att göra kombinationsresor mer attraktiva.

Kollektivtrafik För att det ska vara motiverat att bygga på platsen enligt FÖP:en behöver hållplatser tillkomma längs Hamnvägen. Utred därför möjligheterna att etablera en hållplats i anslutning till östra Spelhagen och uppmuntra till användandet av kollektivtrafik genom skyltning och bra förutsättningar för att kombinera olika trafikslag, ex. cykelparkering vid kollektivtrafikhållplatser.

Trafiksäkerhet Hastighetssäkra övergångsställen längs Hamnvägen.

Parkering Planera för trygga och flexibla garagelösningar som kan ändra funktion i framtiden. Arbeta även med flexibla parkeringstal för att med ex. bilpool får ner p-talet för bil.

TRYGGHET

Socialt trygga stråk Få bostadsentréer vända ut mot Västra Skeppsbron vilket kommer påverka känslan av att människor vistas på och ser platsen över dygnet och året. Fler entréer och uteplatser och skulle skapa mer rörelse och flöden längs kajen.

Det blir även viktigt att arbeta med belysning längs kajstråket för att säkerställa trivsamma utemiljöer och god sikt över dygnet och året.

Gårdar Antalet lägenheter som ska dela gårdsytorna i kv 2-3 ställer höga krav på utformningen av gårdarna för att klara slitage och samnyttjande.

Gränser Se över gränser mellan privata och offentliga rum i kv 1 och kv 2.

VARDAGSLIV

Bostäder För att större delar av befolkningen ska kunna efterfråga bostad i området bör fördelningen mellan upplåtelseformer ändras. Detta skulle bättre möta kommunens målsättningar och bostadsförsörjningsstrategi.

Befolkningstäthet Befolkningstätheten inom planområdet motsvarar och överstiger delvis den som finns inom Nyköpings stadskärna idag. För att detta ska vara hållbart behöver ny lokalisering för hållplats utredas och mobilitetsåtgärder uppmuntras för att inte skapa bilberoende och högt bilinnehav.

Bottenvåningar och entréer Se till att infarterna till parkeringsgarage blir väl utformade utan dolda platser. Vänd ut entréer och uteplatser mot Västra Skeppsbron och Södra kajen för att förvalta kajstråket med aktiva bottenvåningar. De riskerar annars att upplevas som baksidor som påverkar kajens känsla av offentlighet under tider på året som utserveringar inte är aktiva.

Förskolor och skolor Utred möjligheter att etablera förskola och skola inom Spelhagsområdet. Dels för att säkerställa platser till barn som flyttar in och att

lokalerna nås via säkra promenadvägar, där trafikerade huvudvägar inte behöver korsas.

MÖTESPLATSER

Torg Använd skyltning och kommunicera närheten till stadskärnan och torgen. Locka med verksamheter och målpunkter på Valdemars torg, som planeras i Spelhagen, för att skapa en lokal mötesplats och locka besökare.

Platsidentitet och kulturvärden Ta tillvara platsens hamn- och industrihistoria och locka med målpunkt som erbjuder något annat än Östra hamnen. Kvarternamnerna kan också användas för att vittna om hur platsen använts tidigare.

Inkomna samrådsyttranden visar behov av fortsatt dialog med boende och verksamma i närmiljön för att gemensamt diskutera platsens identitet och hur gestaltning och utformning på bästa sätt kan fånga upp detta.

KÄLLOR

Andersson, B (2004) Rädslans rum - trygghetens rum - ett forskningsprojekt om kvinnors vistelse i trafikrummet. Lunds universitet

Archus Development (2017) Fältmössan 1 & Vapenrocken 1

BREEAM for communities (2011) Technical Guidance Manual version 1

BRÅ (2012) NTU 2012 - Om utsatthet, trygghet och förtroende

Borén, T., Koch, D. (2009) Platser i praktiken och social hållbarhet: Hökarängen och andra små centrumbildningar i fokus.

Boverket (2015) Gör plats för barn och unga! - En vägledning för planering, utformning och förvaltning av skolans och förskolan utemiljö

Boverket (2011:5- ALM 2) Tillgänglighet på allmänna platser.

Boverket, BRÅ, Tryggare mänskligare Göteborg (2010) Trygghetsvandring - en vägledning

Dahlin, Å (2015) Från delad till enad stad - Översiktsplanering för social hållbarhet, Delrapport från Kommissionen för ett socialt hållbart Stockholm

Ewing, R., Cervero, R (2010) Travel and the Built Environment, Journal of the American Planning Association

Faskunger, J. (2007) Den byggda miljöns påverkan på fysisk aktivitet, Statens Folkhälsoinstitut

Gehl, J (2008) Life Between Buildings

Gehl, J., Johansen Kaefler, I., Reigstad, S (2006) Close encounters with buildings, Urban Design International

Glaeser, E (2012) Stadens triumf (Stockholm: SNS Förlag)

Grahn, P., Stigsdotter, U (2003) Landscape planning and stress. Urban Forestry and Urban Greening.

Healthy Cities, Malmö stad (2013) Hälsofrämjande stadsplanering

Hillier, Bill (1996) Space is the Machine, Cambridge: Cambridge University Press

Jacobs, J (1961) The Death and Life of Great American Cities

Karsten, L "The playful city: On the changing character of urban outdoor play and the persistence of 'old' inequalities". 2016-06-17, Stockholm

Komossa, Susanne (2010), The Dutch Urban Block and the Public Realm.

LEED ND (2009) LEED 2009 for Neighborhood Development Rating System

Legeby, A. (2013) Patterns of co-presence - Spatial configuration and social segregation

Legeby, A., Koch, D., Marcus, L., (2015) Jämlika livsvillkor och stadsbyggande - inspel till pågående översiktplanarbete

Legeby, A., Marcus, L., Berghauer Pont, M., Tahvilzadeh, N. (2015) Storstäder i samverkan: Stadsbyggandets sociala dimension

Legeby, A., Koch, D., Ehsan, A. (2013) Kulturnärvaro - inspel till boende och stadsmiljö

Malmö stad (2011) Lekvärdesfaktor för förskolegårdar i Malmö - med syfte att nå en hög lekkvalitet

Malmö stad (2012) Stadens rumsliga påverkan på hälsa

Malmökommissionen (2014) Malmös väg mot en hållbar framtid - hälsa, välfärd och rättvisa

Mistra Urban Futures (2015) Socialt hållbar stadsdel - Indikatorer och verktyg

Movium (2016:1) Bygga stad för barn och unga - vägledning, inspiration och allmänna råd

Mårtensson, F., Boldemann, C., Söderström, M., Blenow, M., Englund, J-E., Grahn, P. (2009) Outdoor Environment Assessment of Attention Promoting Setting for preschool children - part of salutogenic concept. Health and place vol. 15 ss. 1149-1157

New York City (2014) CEQR TECHNICAL MANUAL

Nyköping kommun (2013) Fördjupad översiktsplan för Nyköpings tätort och Skavsta

Nyköping kommun (2010) Handlingsplan för utbyggnad av cykelvägnätet för ökat cyklande

Nyköping kommun (2013) Strategi för integration och social sammanhållning

Nyköping kommun (2017a) Vision 2030

Nyköping kommun (2017b) <https://nykoping.se/Kommun-politik/Nyhetsarkiv/2017/Ko-till-forskolan/>

Nyköping kommun (2016) Bostadsförsörjningsstrategi

Nyköping kommun (2010) Infrastrukturplan för Nyköpings tätort

Project for Public Spaces (2016) www.pps.org/reference/gr-placefeat/ (www.pps.org)

Stockholms läns landsting (2013) Värdering av stadskvaliteter

Stockholms stad (2004) Stockholms parkprogram

Stockholms stad och Stockholms universitet (2012) Spontanidrott för vilka? En studie av kön och nyttjande av planlagda utomhysytor för spontanidrott under sommarhalvåret

Spacescape (2015) Mäta stad

Sörmlands länsmuseum (2017) <https://www.sormlandsmuseum.se/>

Trafikverket, Sveriges kommuner och landsting (2009) Rätt fart i staden - Hastighetsnivåer i en attraktiv stad

Törnqvist A., Olsson S., Claesson S. (2012) Socialt blandat boende i Göteborg

UN Habitat (2012) Urban planning for City Leaders

UN Habitat (2014) A new strategy of sustainable neighbourhood planning: Five Principles

Vaclay (2001) "The International association for impact assessment"

WHO (2012) Health Indicators of sustainable cities in the Context of the Rio+20 UN Conference on Sustainable Development.

WSP (2012) Resvaneundersökning med åtgärdsförslag i Nyköping

SPACESCAPE

Spacescape AB / Östgötagatan 100 / Box 4700 / SE-116 92 Stockholm / Sweden
Tel +46 8 452 97 67 / www.spacescape.se / info@spacescape.se